

Pásztori üzenet

a Kárpátmedencei Református Nőszövetségekhez

Kedves Testvéreim!

Mindig örül a szívem, amikor a református nőszövetségek szolgálatának hírére hallom, nem is beszélve arról, amikor meghívottként részese is lehetek összejöveteleiknek. Boldogan látom a kicsi gyülekezetek lelket bátorító asszonyait, szeretettel vagyok az ezres lélekszámú egyházkerületi nőszövetségi találkozókra, vagy ritka élményben részesültem a közelmúltban a kettő ezer nőtestvért összegyűjtő kerületközi Debrecenben megtartott konferencián.

Megvallom, több magyarázatom is van arra nézve, hogy miért értékelem ennyire egyházunk nőtagjainak munkáját. Többek között, mert anyai gondoskodást sugároznak, mert soha nem éreztem, hogy sajnálnák a maguk „fele”-részét, mint a gyülekezetben is „feleségek”, akik mindig többet adnak, mint felét a hiányzórésznek, mert a szükségből a többletet vállalják. Számomra nagyra becsülhető az is, hogy törekénységükkel vállalt több-műszak után megújító erővel érkeznek a gyülekezetbe, hogy kezük nyomán otthon legyen az Isten háza minden kelléssel felszerelve. Elismeréssel nyugtázom asszonyaink imádságát, amint összekulcsolják kezüket, amint résztát gyúrnak, amint ruhát vasalnak, avagy simogatnak, sepregetnek és segítségül sietnek.

Ők azok, akik sokszor háttérbe szorítottan csak jelzik a világnak, hogy jobban kellene Istenre hagyatkozni, többször kellene Őt hazahívni, sokkal több alkalommal kellene Urunkat meghallgatni feladataink előtt inkább, de később is. Állítom, a nők gondoskodása nélkül már elsorvadt volna az emberiség fejlődéstámogató hajlama, valamint az életfenntartó ösztön is. Megjegyzem, hogy a világ gondja-baja, gyógyíthatatlan betegségei, eluralkodni látszó bűnei, fertőző vétkei eladdig mind megoldhatatlanok is maradnak, ameddig nem kell Isten, kerülhető az egyház, semmibe vehető az imádkozók szolgálata. Véleményem szerint nincs messze az idő, amikor egyeseknek nagyon későn, másoknak talán még az utolsó pillanatban vilá-

gossá lesz, hogy Isten, és a Hozzá közelben élők közössége a legvégső menedék. Hiszem, hogy az egyház a maga szolgálatának frontvonalán elsők között a nőszövetséggel ilyen oltalom, védelem és pajzs. Ma, amikor nemcsak mozgássérültek gondjait hordozzuk, hanem a társadalom is sok esetben sérült, amikor életfunkciók károsodásában szenvedők mellett a kárt vallott jónak teremtett világ fájdalmai felett kesergünk, ki kell jelentenünk az egyház Mártáinak és Máriáinak példáján van a kereshető megoldás.

A Kárpát-medencében tevékenykedő református nőszövetségek akkor találkoznak a Királyhágómelléki Egyházkerületben, amikor a Bibliaolvasó Kalauz a 116. Zsoltárt ajánlja a hét vezérigéjeként. Ebből a gyönyörű hálaénekből egyetlen üzenetet emelek ki: „...szolgád vagyok én, a Te szolgáló leányodnak fia, Te oldoztad ki az én kötelékeimet.” (16.vers) A hálás szív, amely megszabadult kötelékeitől nem rejti véka alá az igazságot. Szolgáló leányod fia vagyok! Minden bilincseitől szabadult személy mögött ott van Isten szolgáló leánya. A hívő édesanyák, az imádkozó nagymamák, a gyülekezetben tevékenykedő nőszövetségek ilyen fiakat és leányokat adhatnak a világnak, vagy adnak vissza a közösségeknek, ahonnan korábban elszakadtak, vagy éppen kiszakította őket a leselkedő kísértés valamely gonosz csábítása. A szolgáló leány gyermeke már „otthon” születik. Íme, miért kell asszonyainknak Isten közelében lenniük, és miért döntöttek helyesen a gyülekezetépítő nőszövetségi tagok, mert tudatosan felvállalják, hogy „gyermekeiket” Isten hajlékában hozzák világra. Ezek a gyermekek már nem „otthonatlanok”, nem „elidegeníthetőek” és semmi esetre sem „istentelenek”. Az ilyen fiak, az örökbefogadottak is, Isten szeretetének karjai között vannak. Minél több nőszövetség él és éltet, minél több anya vállalkozik életadásra Isten közelében, annál több egészséges gyermek, hívő utód származik és nevelkedik, akik kötelékek nélkül élhetnek. Jobbá lehet tenni a világot, ha Isten otthonában szolgáló szülők lesznek a nevelők!

Különös öröm számomra, hogy a Kárpát-medencei magyar református nőszövetségek itt a Partiumban készítik elő a december másodikára tervezett imanapot. Kívánom, hogy tudatos imádkozók legyenek, akik érzeklik a saját női felelősségüket a társadalom minden rétegéért, akik méhük

gyümölcséért és minden más anya, más gyermekéért lélekben térdre tudnak ereszkedni, hogy egyre kevesebb legyen a letörendő lánc, a leverendő bilincs. Legyen Isten hajlékában otthonos élete minden magyar asszonynak, hogy már utódaikat, mint tősgyökeres Krisztus követőként hozhassák világra, akik már nem lehetnek áldozatai a kísértés álnok csábításának.

Legyen áldott minden vendégünk élete, áldott a közöttünk eltöltött ideje, áldott a szolgálata maga és övéinek javára.

Nagyvárad, 2012. augusztus 28.

A békesség kötelékében,

CSÚRY ISTVÁN
püspök

Imanapi köszöntő

Kedves Testvéreim! A magyar–ukrán–román hármasság határ romániai oldalán, egy kis magyar református gyülekezetben szolgálva, gyakran megfordult fejemben a gondolat: *de jó lenne átmenni a határon, mert akár nyugatra, akár keletre mennék, mindenütt magyar testvéreimmel találkoznék.* Csak hát közöttünk ott volt a határ. Az 1980-as évek vége felé az egyre nagyobb gazdasági megszorítások miatt, gyakran az áramszolgáltatás is szünetelt nálunk. Ha esténként elfogyott a petróleum a lámpából és már gyertya sem volt a házban, a legjobb szórakozásunk az volt, hogy kimentünk a parókia udvarára. A papi család ámuldozva csodálta a határon túl a fényben úszó magyarországi falvakat. Gyermekünk kérdésére, hogy: *Milyen fények azok ott,* a válasz az volt: *Az ott Magyarország, olyan, mint a mennyország, csak mi oda nem mehetünk.* Évekig ott éltünk a határ mellett. Kis-határátlépő igazolvánnyal sokan átjárhattak a magyar oldalra, a lelkészcsalád kivételével, mert különben annak „nagy ára” lett volna. Aztán éjfél tájt, ha mégis kigyúlt a fény a

szobában, bekapcsoltuk a tévét, megnéztük a késői híradót, és a család apraja-nagyja várta a magyar-éjfélt, mert akkor felcsendült a himnusz dallama, és a gyermekek is tudták, hogy ez a legszebb ének a világon. Így éltünk az Anyaországtól alig kar-nyújtásnyira, bámulva-nézve az esti fényeket, lopva- félve, hallgatva a magyar himnuszt. De kisebbségi sorsunkban már az iskola is, az utca is, a hivatal is mind azt hangoztatta: *Ti kisebbség vagytok, tanuljatok meg kicsinek lenni.*

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület történelmét, földrajzát tanulmányozva elgondoltam: ez az egyházkerület az egyik legfiatalabb református kerület a Kárpát-medencében. Partium (olv. Párcium) magyarul azt jelenti, hogy részek. Politikai kényszer szülöttje. Az Anyaországhoz már nem tartozik, Erdélyből nézve peremvidéknek számíthat. Hol található a Partium a nagy magyar térképen? Nézőpont kérdése, a középén. Partium ezeréves keresztyén múltja, történelme, kultúrája, és nagy szülöttei nélkül, mit érne Európában a magyarság történelme. Ady Endre, Arany János, Dsida Jenő, Kazinczy Ferenc, Kölcsey Ferenc, Misztótfalusi Kis Miklós, Tóth Árpád, a magyar líra és irodalomtörténet nagyjai nélkül; Erdőssy Szilveszter János és Károli Gáspár, a nagy bibliafordítók nélkül; Budai Ézsaiás, Csiha Kálmán, Diószegi Kis István, Keserői Dajka János püspökök nélkül, stb. mennyivel szegényebb lenne az egyetemes magyar történelem.

Kárpát-medencei imanapi vezérigénk arra biztat, hogy a kicsinyek, a megvetettek se csüggedjenek el, mert Istennek terve van velük: „*Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, a ki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket*”; (1 Péter 2,9). Igaz, hogy tudomásul kell vennünk, hogy emberi akarat szétszórta nemzetünket. Igaz, hogy volt egyszer egy 2004. december 5-e is, amikor emberek összezavarták szívünk érzéseit; igaz, hogy emberek el akartak idegeníteni egymástól testvért, családot, népet. De amit az ember elrontott, Isten jóra tudja fordítani. Össze akar bennünket gyűjteni, sebeinket be akarja gyógyítani, meg akar tanítani egymásért imádkozni és

egy boldogabb jövődöt akar számunkra készíteni. Megtisztító szeretete által a küldetés magasságába akarja emelni megtérő gyermekeit, akik majd olyan erővel szólják az evangéliumot, hogy Őhöz tér a vidék, a város, az ország és az egész nemzet. Jó tudni nekünk, partiumiaknak, hogy az Anyaországban, Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben, Délvidéken élő magyar testvéreink ölelése vesz körül, és nincs immár olyan határ, ami elválaszthat bennünket egymástól. Összetartozunk, mert összeköt a vérség, a hitbeli egység és a krisztusi szeretet. A Részek nemzetiségként fontosak vagyunk Istennek, és fontosak nemzettestvéreinknek.

Hisszük, hogy Isten szabadító tette, amelyet az 1989-es események által elindított, nem ér véget a Kárpát-medencében. A 2009. május 22-i Debreceni Alkotmányozó Zsinat kimondta, hogy minden református magyar, állampolgárságtól és lakóhelytől függetlenül ugyanannak a Magyar Református Egyháznak a tagja. Hálát adhatunk nemcsak a Zsinat határozataért, hanem azért is, hogy Isten kegyelméből megvalósult minden küllhoni magyar ember álma a kettős állampolgárság intézményével. A határokon átívelő, erősödő kapcsolatok települések, egyházak között, mind annak ékes bizonyítéka, hogy nem hiába imádkozunk a nemzet lelki megújulásáért.

December 2-án a Kárpát-medencében megszólalnak a harangok. Istentiszteletre hívnak, immár hetedik alkalommal, hogy nemzetünk lelki megújulásáért imádkozzunk. A Királyhágómelléki Nőszövetség mindenkit szeretettel hív az imádság alkalmára. Testvéreim, imádkozzatok értünk és mi is ezt tesszük érettetek. Istentől így bűnbocsánatot nyerünk és gyógyulnak a sebeink. Ha a nemzet lélekben megújul, igazán Isten népévé tud válni, krisztusi küldetését el tudja végezni. Életével, szolgálatával hirdetni fogja a világnak a megváltó szeretet csodáját.

Testvéri szeretettel,

BOGYA-KIS MÁRIA
a Királyhágómelléki Református Nőszövetség elnöke

Képek és elemzések a Királyhágómelléki Református Egyházkerület első negyed századának történetéből

- 1 -

A **KRE születése** egy leírhatatlan nemzeti fájdalomhoz kapcsolódik: ezer éves fennállása után a történelmi Magyarország területét feldarabolták. Haladó államigazgatási elvek szellemében és talán előzetes megnyugtató szándékkal, Gyulafehérváron az erdélyi románság vezetői 1918 dec. 1-én az egyesülési határozat III/1 pontjában ezt hirdették: „Teljes nemzeti szabadság az együttlakó népek számára. Mindenik népnek joga van a saját neveléséhez és kormányzásához saját anyanyelvén, saját közigazgatással, saját kebeléből választott egyének által. A törvényhozó testületekben és az ország kormányzásában való részvételre minden nép a népességének számarányában nyer jogot...” Az új határok nagyhatalmi kijelölése következtében (Trianon, 1920 jún. 4) az első világháború győztesei a királyi Romániához csatolták Erdélyt és a Partium területének egy részét. Így szakadt ki 182 gyülekezet a Debrecenből igazgatott és 579 egyházközséget számláló Tiszántúli Református Egyházkerület kebeléből. 1./ E kényszerű helyzetben 1921 aug. 16-án az egyházkormányzás megszervezésének szándékával a felelősséget hordozó partiumi egyházatyák kimondták a külön egyházkerület megalakulását.

Óriási volt a döntésük tétje: az egyházi élet viszonylagos normalizálása érdekében az Erdélyi Református Egyházkerülethez csatlakoznak-e, vagy önálló keretben várják ki azt az elképzelhető változást, ami 22 év múlva be is következett. A KRE, amelyet 1939 óta hivatalosan csak „oradeai”-nak lehetett nevezni, 1941 jan. 1-el hivatalosan megszűnt és a fennhatósága alól 132 anyaegyházközség visszatért a TRE-be, míg a többi a továbbra is román ellenőrzésű Dél-Erdélyben maradt, így a bánáti egyházmegye teljes egészében, a szalontainak pedig a 90 százaléka. A megszűnő KRE 1940-es lélekszámjelentése alapján 77532 férfi és 82378 nő, összesen 159910 lélek válhatott ismét magyar állampolgárrá. Azzal a

kérdéssel a szívükben (Thury Kálmán és Debreczeni István), hogy a magyar határok ismételt módosításával feleslegessé vált-e ez a harcban edzett egyháztest, a KRE 1941. dec. 10-én megtartotta az akkor utolsónak vélt közgyűlését. Mintha megéreztek volna ennek a változásnak a böjtjét, azt, hogy 1946-ban mindent újra kell kezdeni.....

Nem tehetjük, hogy ne hivatkozzunk annak a memorandumnak a szövegére, amelyet titokban 1946 május 2-án írt alá Vásárhelyi János református és Márton Áron római katolikus püspök., mintegy jelezni akarván a párizsi béketárgyalást előkészítő bizottságnak, hogy nem kívánnak többé román uralom alatt élni: „Az erdélyi magyarság számára a román uralom alatt töltött évek bebizonyították, hogy Romániában alapvető emberi jogai nincsenek biztosítva, annak ellenére, hogy azok tiszteletben tartására Románia ünnepélyesen ígéreteket tett és nemzetközi kötelezettségeket vállalt. A magyarság most már minden román politikai rendszert megismert, de tűrhető életviszonyokat számára egyik sem hozott.”

– 2 –

Elhomályosult látás vezetett az első világhétséghez, amelynek „eredményei” elvakították a zsákmányszerzőket. A közhangulatra rányomta a bélyegét a bűnbakok keresése és az orosz meg a magyar kommunista forradalom miatti fenyegetettség. Számottevő volt a társadalmi nyomor.

Az interbellum idején – egyik politológus testvérünk szavaival –, egy kismiszett, területének több mint kétharmadát, magyar lakosságának harmadát elveszített ország 20 év alatt Európa középmezőnyéhez zárkózott fel gazdaságilag, és kulturálisan. 2/ Románia magyarsága, a Kós Károly lelkületével megfogalmazott Kiáltó Szó elhangzása után az élni akarás parancsának engedelmeskedve az „ahogy lehet” szellemében cselekedett, tehát nem tétlenül várt a magyar- és a külföldről érkező szolidaritásra .

Az őshonos kisebbségben az erőszakos beolvasztási politika egyetlen jó emléket sem hagyott hátra, egyszerre zajlott a nyilvános és a rejtett nyel-

vi háború, az oktatás románosítása, a vegyes házasságok és az áttérítések promoválása. A KRE működéséhez a két világháború között, de azután is, a román kormányok számtalan akadályt gördítettek, sokszor nem is palástolták a törvénytelenégeket, alapfeltételnek szabva azt az általuk hozott előírást, hogy egy püspökség alakításához legalább hétszáz ezer lélek szükségeltetik. Ma már hihetetlennek tűnik, de az 1938-as királyi diktatúra idején még a sírkövekre is csak román feliratot lehetett vésetni....

Önazonosságának megőrzése céljából a szülőföldjén maradó magyarság, akárcsak a babiloni fogság idején, hitének gyakorlása közben a túlélés stratégiáját választotta, amelyért emberileg az egyházi és családi szeretetkötelékek kárpótolták a helyben maradottakat. Erdélyből több mint kétszáz ezren menekültek vagy települtek Magyarországra, ahol ezerszámra vagonokban tengődtek.

A kilátástalanság bélyegei ellenében a történelmi egyházak az önvédlemre, a belmisszióra összpontosítottak. A kommunista diktatúra világával összehasonlítva – Babos Sándor lelkipásztorra és feleségére gondolunk – akkor még a külmisziót is lehetett gyakorolni. A „teuton pogányság” ellenében a teológiai gondolkozás az „önmagunk revíziójával” párhuzamosan és fokozatosan Ige-központúvá válik.

Révész Imre egyháztörténész, 1938-tól debreceni püspök, így méltatta a TRE testéből kiszakított egyházzrész szerepét: „A szívós küzdelemmel kiharcolt és jól megszervezett új kerülettel nem csak az egyetemes református egyház, de maga a nemzeti eszme is egy harcedzett, ellenálló, értékes végvárat nyert.”

– 3 –

Választási, illetve jóváhagyási megpróbáltatások sorozata kísérte a KRE működését.

Jellemző, hogy Sulyok István nagyváradi lelkipásztor-esperest már 1921-ben püspökké választották, de tisztségében csupán 1940 májusában erősítette meg a román király. Csernák Bélát 1923-ban választották főjegyzővé, míg a főgondnokok közül Domahidy Elemér 1930-ban

bekövetkezett haláláig, utána pedig Thury Kálmán a kerület megszűnésig végezte ezt a szolgálatot.

Egyházzójogilag az egyházközségek a bánsági, a bihari, az érmelléki, a nagybányai, a nagykárolyi és a nagyszalontai egyházmegyékbe tömörültek.

A KRE-nek alig volt vagyona: a gyülekezetek pénzét felemésztette a hadikölcsön, a román kisajátítási törvény miatt a maradék birtokok és összegek is elvesztek. „...Románia elérte, hogy az elmúlt negyedszázad alatt vérségi román, legálisan, egy sem került kivándorlóként külföldre, ellenben székely és marosmenti, valamint bánáti magyar százezer számra és pedig úgy, hogy kivándorló útlevelék kézbesítésével megszűntek román állampolgárok lenni, ennek következtében nem tarthatták meg és nem örökölhettek mezőgazdasági ingatlant.” 3/ Államsegélyek és kongrua dolgába a tanítók és lelkészek folyamatos megaláztatásoknak voltak kitéve. A keservesen létrehozott és újranyitott felekezeti iskolák fenntartása a csodával határos módon hosszabbított az egyik figyelmeztetéstől a következő megtűrésig. Tiltakozó lelkészeket és tanárokat, akik úgymond Románia ellen lázítanak, elzárással vagy az országból való kiutasítással fenyegettek. Erre a sorsra jutott Sass Kálmán is, akit a sziguranca áttétetett a határon. Az összképhez tartozik, hogy a megszűnt magyar állami intézmények és kulturális központok szerepét a magyar történelmi egyházak vették át és ezért, a nemzetmegtartó küldetésükért szenvedtek többszörös elnyomatást.

A református lelkiség fenntartói között a presbitériumok és mellett kiemelkedő az énekkarok és a nőszövetségek szerepe, úgy a helyi, mint az országos jószolgálati célok felkarolásában és a szeretetintézmények támogatásában. Az akkori hivatalos közlöny, a Nagyváradon megjelenő „Reformátusok Lapja” közli, hogy az erdélyi szabályzat alapján megalakult Királyhágómelléki Nőszövetség (1929 májusában) működését 1929 októberében jóváhagyták Bukarestben. Az 1939 nov. 22-iki közgyűlésen a 80 éves püspök jelentése arról szól, hogy a hatósági intézkedések lehetetlenné teszik a gyülekezeti életet, de feltűnő, hogy a találékony nőszövetségek sehol sem engednek a bénító tilalomnak. (A Református Férfiszövetség alapszabályát 1932-ben hagyják jóvá.) Koszorút lehetne

fűzni a jelentéktelennek tűnő, de pozitív tevékenységekről azoknak a fennmaradt jelentéseknek az alapján, amelyeknek az elkészítésére nézve 1940 nov. 13-án döntött úgy az egyházkerületi közgyűlés, hogy a lelkipásztorok írják meg és helyezték levéltárba a román uralom 22 esztendejének a történetét.

– 4 –

Megszámlálataink alapján mérjük, őrzik és orozzák a jogainkat és minden szempontból fontos, hogy hányan találtattunk. Hollandul publikált 1923-as statisztika 4/ szerint az erdélyi reformátusok lélekszáma 462.126. Ugyanez a forrás közli, hogy a TRE földrajzi területéből 34%, míg a 278.897 lelket jegyző összlélekszámból 93.773 református személy került lakhelye szerint a KRE nyilvántartásába. Megjegyezzük, hogy a KRE első öt esztendejének statisztikai adatai hiányosak és ellentmondásosak, ami a háborús viszonyokkal és a felügyelet lazulásával magyarázható.

A KRE fellelhető népmozgalmi adataiból kitűnik, hogy 1926-ban az egyházkerületben élő reformátusok összlélekszáma 218. 938, míg tíz év múlva, 1936-ban már csak 206.951.

A két világháború között Erdély 49 városában hozzávetőleg 963.000 ember élt és ezek nemzetiségi összetétele lényegesen nem változott.

Az 1930. esztendőben végrehajtott romániai népszámlálás eredménye azt mutatja, hogy Románia magyar nemzetiségű lakóinak száma 1425507 lakos, ami az összlakosság 7,9 százalékát jelentette. Az is kiderül, hogy valójában 1 554525 személy vallotta magát magyar anyanyelvűnek, csak a névelemzések módszerével több mint százezer lelket románként nyilvánítottak. 5/

Tizennyolc év elteltével az 1948 januárjában esett romániai népszámlálás adatai szerint Erdély összlakosságából 1.481.903 a magyar. Nehezen hihető, hogy ebben az időpontban, 1948-ban a Regátban csupán 17.948 személy vallotta magát magyar nemzetiségűnek. 6/

Közelebbi összehasonlítás kedvéért: Erdély összlakossága 1948-ban 5.761127, a román nemzetiségűek száma 3.752.269. Erdélyben élő

németek lélekszáma 1920-ban 555.208, 1948-ban 332.066. Zsidók lélekszáma Erdélyben 1920-ban: 178.997, míg 1948-ban: 30.039. 7./

Elsőként a zsidókat ért népirtás ténye döbönt fájdalmasan, az hogy még a létjogosultságukat is tagadták a fasiszta-rasszista rendszerek. Emellett részünkről az erőszak áldozataivá vált román, magyar, német és cigány honfitársainkért is szól az emlékharang!

E helyen említjük meg, hogy a statisztikai titkolózás és manipuláció a hatalmi eszközök közé számított és gyakran a váltakozó érdekek függvényében szabták a számokhoz a jogot és ha kellett, annak az ellenkezőjét is.

Statisztika hiányában pedig nyomós érvnek hatottak az ortodox egyházi expanzió létesítményei, amelyek ismerősek a kommunizmus bukása után is. Orth Imre 1940 őszén írott helyzetfelméréséből idézünk. „Igen jellemzően állapította meg valaki, hogy a románok az elmúlt 22 esztendő alatt az általuk megszállva tartott erdélyi területen szinte semmi mást nem építettek, mint templomokat.-...- Ezek a templomok és a hozzájuk tartozó 32 holdas és egyéb kedvezményekkel felruházott parókiák nem a hívek lelki szükségleteit voltak tehát hívatra kielégíteni, hanem elsősorban és mindenekfelett politikai célokat szolgáltak. A legtöbb községben, melyben erre mifelénk román parókiát létesített az állam, hívek sem voltak, vagy ha voltak, úgy lettek azzá megfélemlített, kenyerüket féltő szegény magyarok, vagy jobb kenyérre áhítózó nyeglegyásmagyarok, avagy az ország más részéből hozták ide őket.” 8./

Tehát az elrománosítást nemcsak statisztikával, hanem a lelkekhez közel álló templomok szaporításával lehet hatékonyan művelni, ez egy bevált tapasztalat és ezt álkeresztyén jelszavakkal lehet a legjobban palástolni.

Az egykori gyulafehérvári határozatok számonkérése, az egyházak integritása, a területi és a kulturális autonómia, az alanyi jogon járó magyar állampolgárság és egyéb, számarányi jogokhoz fűződő önkormányzati és gazdasági-kulturális javak megszerzésének kivívása aktuális és elodázhatatlan.

A KRE adatainak összegyűjtése 9./ és feldolgozása 1989 után ismét elkezdődött és mindnyájunk kötelessége, hogy konzerváljuk a létünket

igazoló okmánytárokát a módszeres megsemmisítés vagy hamisítás ellenében. A szellemi és fizikai telekelés új folyamatában látásunk szerint a régi-új erők működnek. Tőkés László püspök a KRE történetéről megjelent mű előszavában a megélt történelmi viszonylat fontosságát hangsúlyozza a krónikások ösztönzésére és mi is erre buzdítjuk a historia domus íróit, az összes előjáróinkat, hogy a kegyelmi idő függvényében vitézkedjenek a saját végvárunk megtartásán.

Rövid áttekintésünket az ifjú nemzedékek figyelmébe ajánljuk, azzal a kívánsággal, hogy ne hagyják elveszni és kerékbe törni az identitásukat és az Egyházunk múltjából- a dúló változások és romlások ellenére – hasznos ismereteket meríthessenek az istenes jövő építéséhez, amelynek áldott jeleit szemlélhetjük

Ph.D. HERMÁN M. JÁNOS

Királyhágómelléki végvárunkról, az isteni gondviselés eszközéről

Lenni vagy nem lenni....A történelem azokat igazolta, akik a 22 évig épített végvárat semmiképpen sem akarták feladni. Tény, hogy a Trianon utáni változások következményeként jött létre 1921-ben egy új református egyháztest a királyi Romániához csatolt hajdani magyar területen. Négy évi megszakítás után (1941-1944) a Tiszántúli Református Egyházkerület kebeléből ismét kiszakítottak azok a gyülekezetek, amelyeknek egyházkormányzati újjászervezése nyomán másodszer is megalakult a Királyhágómelléki Református Egyházkerület. Az 1940-1947 közötti nagy átmeneti korszaknak a jellemzői az egyik egyháztörténész szerint: a visszaalakítás, a likvidáció, a hazatérés és a megtört felnőtt korszak. A szükség egyértelműen diktálta, hogy a helyben maradt nyáj élére ismét pásztorokat kell állítani. A KRE első püspöke, Sulyok István 1944-ben

elhunyt, helyette 1946-ban Csernák Bélát választották, de Bukarest megtagadta a tisztségében való megerősítését. Felügyeleti jogát, valójában a belső egyházi ügyekben való beavatkozását a kommunista hatóság az általa előre megszervezett gyűlések által is megkísérelte. (Arday Aladárt választják püspökké 1948-ban, Buthy Sándort 1962-ben, és végül Papp Lászlót 1965-ben.) Az egyház hitelét megosztással, beszerzésekkal, a tömlőcig terjedő megfélemlítésekkel, békepapi mozgalommal rongják. Márton Áron püspök még azon körülmények között is azt hirdette: „A világ lealjasodott szellemével egy emelkedett lelkületet kell szembeállítanunk”.

Az asszimilációs politika folytatásaképpen az erdélyi magyarságot az ifjúságától, pontosabban annak a lelki nevelésétől is meg akarják fosztani. Így 1948-ban „tanügyi reform” ürve alatt, átnevelés és a legfőbb titkos vágy, a románosítás céljából államosítanak 468 katolikus, 531 református, 266 evangélikus és 35 unitárius iskolát. Az addigi 134 magyar elméleti líceumból csak 22 marad meg, elszabadul az osztályharc, az ellenzéki, a módosabb és a származásilag megbízhatatlannak bélyegzett családok gyermekeit nem veszik be a középiskolákba, a vallásórákat megszüntetik. Az értelmiségieket, a műszakiakat is beleértve, állandóan a kommunista pártba való belépésre kényszergették, tiltották a templombajarást, miközben az aktivisták és a szektoristák kirakati jelszó gyanánt a vallásszabadságról beszéltek

Az államosítás, a beszállásolás, aztán a kollektivizálás még inkább kiszolgáltatottá tette a történelmi egyházakat : Isten csodája, hogy a veszteségek ellenére a hívek és lelkészeik java kiállta a tüzes kemence próbáját. (Különösen a démoni korban (1949-1951) , amikor az államvezetés még arra is képes volt, hogy lefejezze és felszámolja a másfél milliós görög katolikus egyházat és a híveit román orthodox egyházba terelje. Magyarországon a legvadabb sztálini korszakban sem szüntették meg a görög katolikus egyházat...)

A déli sötétség idején támadt szabadságszerető erdélyi emberek közül, mivel rokonszenveztek az 1956-os forradalom eszméivel, 11 ezer személyt börtönöztek be, 45 személyt végeztek ki, közöttük Sass Kálmánt, de az

adattár még nem teljes. “A jilvai börtön betonfala, ahol a hajnali kivégzések magyar mártírjainak vére folyt, örök memento kell legyen!”

Mondanunk sem kell, hogy minél nagyobb volt a nacionalista áskálódás, annál inkább mutatkozott meg a mindennapokban, hogy kegyelemből élünk és hogy a keresztyén értékrendszer, a lelki értelemben vett magasban lévő hazá még látomásban is többet ér mint az öt éves tervek. A tiszta ígéhídetés mintegy vigasztalás volt a hazugságok tapsos megénekeltetése ellenében. Feltűnővé vált, hogy az egypártrendszeri, ateista doktrínát egy idő után szinte vallásos nyelvezetbe csomagolták, és antikrisztusi módon a bibliai hit dimenzióit is igyekeztek kisajátítani. A hatalom birtokosait szerfölött idegesítette, hogy az elméletileg mindenre kiterjedő ellenőrzésük dacára a szívekben az virágzott, hogy a föld alatt, és a halál után is van élet...

Románia – a határok légiesítésének kezdeti, grozai ígéretésétől - fokozatosan szabadtéri börtönné vált, különösen a szekuritátéra épült csauseszkánus éra második évtizedében. Fájdalmasan kellett tapasztalni, hogy az erdélyi toleranciát és az evangéliumi vendégszeretetet hivatalosan is az idegengyűlölet váltotta fel, üldözték a szeretetszolgálatot végzőket, vécépapírt gyártottak az elkobzott magyar bibliákból. Homogenizálás szándékával 8000 falut akartak lerombolni, de a végén a kenyér és a gyógyszer már jegyre sem volt kapható. A falurombolás ellen az első sorban küzdő Molnár János lelkipásztor külföldre kényszerült távozni. Amikor hatalmának tetőfokán bálványként imádtatta magát a konduktor, annyira, hogy egyházi gyűlésekről is köszönő táviratokat küldözgettek, szinte szuggerálva, hogy a jókedvéből élünk, a temesvári református egyházközség és Tőkés László ellenállása 1989 decemberében nyilvánosan bizonyította országnak és világnak: Istennek kell inkább engedelmeskedni mint embernek.

Azóta is folyik a romok eltakarítása, az erkölcs példázása, az egyházkerületi végvárunk erősítése. A posztkommunista visszarendeződéssel folytatott utóvédharc közepette szükséges elmondanunk, hogy királyhágómelléki vonatkozásban az elmúlt 90 évben még soha sem volt olyan viszonylagos békeidő, ahol lelkileg és anyagilag annyit lehetett volna

építeni, mint a fordulat óta eltelt években. Szabad püspökválasztás volt 1990-ben, amikor a vallásügyi minisztérium már nem gördített akadályt ft. Tökés László tisztségének megerősítése elé és a lelkész utánpótlás biztosítására a teológiai hallgatók immár cenzúra nélkül iratkozhattak be a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetbe. Választott presbitereinknek a jegyzékét sem kérethették be többet a párthoz, nem akadályoztatik többé a külföldi testvéregyházakkal való kapcsolattartás sem. Elakadt viszont az átvilágítás és a jóvátétel kivitelezése, igen vontatottan haladt és halad az egyházi és felekezeti iskolai javak visszaszolgáltatása, amelyeket egy éjszakai „törvénnyel” koboztak el. Ft. Csúry István, a KRE hetedik püspöke nemrég éppen arra hívta fel a figyelmünket, hogy legyünk bátrak a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium visszaállamosítása elleni tüntetésen, hiszen ha elesik az ügy, az igazságszolgáltatással visszaélők a jussunkat tovább csonkíthatják. Aki a jeruzsálemi múltat nem ismeri, el fogja veszíteni a jövőt. A Psalmus Hungaricus költője mondja érettünk is, hogy nyelvünket átütő tüzes szegként égessen a hallgatás, az, hogyha a végváraink érdekében nem merünk szólni. „A román állam időt nyer, mi pedig megyünk tönkre, nyilatkozta a szolidaritás jegyében Fejes Anzelm Rudolf apát, a nagyváradi premontrei rend prépost prelátusa A híveink elvándorolnak, a vagyonunkat nem kapjuk vissza. Az idő nekik dolgozik, lassan-lassan felörlődünk. Mindenki tartja magát, amíg az ereje megengedi, de ez egy tragédia, hogy húsz év huzavona után még mindig itt tartunk, hogy amit annak idején egy tollvonással elvettek, most húsz év alatt sem szolgáltatják vissza. Pedig húsz év alatt mennyi mindent elkezdhattünk volna! Mennyi energiánk csapolódott le ezekben a harcokban, amelyeket másra kellett volna használnunk! Hogy tudjunk mi eleget tenni a hívek elvárásainak, ha minden energiánkat felőrlik ezek a harcok? A Székely Mikó Kollégium visszaállamosítási kísérlete kihatással lehet az egyházi javak visszaszolgáltatási folyamatára, és tovább gyengíti a Romániában működő történelmi egyházi rendeket.” Mindezek kapcsán a KRE legújabb kori küzdelmeiből kiemeljük, hogy a Zilahyi Wesselényi Kollégium történelmi épületének a visszaszolgáltatása is várat magára, és ennek a várívásnak az érdekében a magyarságnak, felekezeti különbség

nélkül kell összefognia, hiszen nemcsak a saját hitvallásunkon lévő ifjúság tanulhat az egyházi iskoláinkban. Végül, hálákat adva mindazért, amit a bő két évtized alatt és a távoli múltban emberileg sikernek, az üdvösség előjelének mondhatunk, ne feledkezzünk el a saját mulasztásaink miatti bűnbánat tartásáról. Apad a KRE lélekszáma: 2011-ben, a 284 egyházközségben 161.000 lelket tartottunk számon, két ezerrel kevesebbet, mint 1940-ben és ötvenkétezerrel kevesebbet, mint 1930-ban. (Ismeretes, hogy jelenlegi országunkból az utóbbi 40 évben három és fél millió állampolgár telepedett külföldre.) Legutóbbi népmozgalmi adataink is azt tükrözik, hogy nem beszélhetünk természetes szaporulatról, évi három ezer temetést nem ellensúlyozhat 1500 keresztelés.

Egy végvár számára pedig – gondoljunk csak a száz testvéreink pusztuló templomaira – a lenni vagy nem lenni értelmezése a hívek hiányában válik okafogyottá.

Tartozzon ezért a mi állandó könyörgésünkhöz és bárcsak felseregglőkkel énekelhetnénk sokáig a kegyelmi időben: „Erős bátyánk, sziklavárunk, tartsd meg Anyaszentegyházunk, hogy álljon rendületlen!”

Ph.D. HERMÁN M. JÁNOS

Az egyházkerület kialakulása

A trianoni döntést követően a Magyar Református Egyház, magához a nemzethez hasonlóan, óriási veszteségeket szenved el (híveinek harmada idegen fennhatóság alá kerül), de ezek az intézményhálózat tekintetében nem voltak olyan drasztikusak, mint mondjuk a római katolikus egyház esetében. Minden egyházkerület területeket veszített, sőt az Erdélyi Egyházkerület teljesen román fennhatóság alá került, de a többi egység esetében legalább a szellemi központok mindegyike (Debrecen, Sárospatak, Budapest, Pápa) megmaradt.

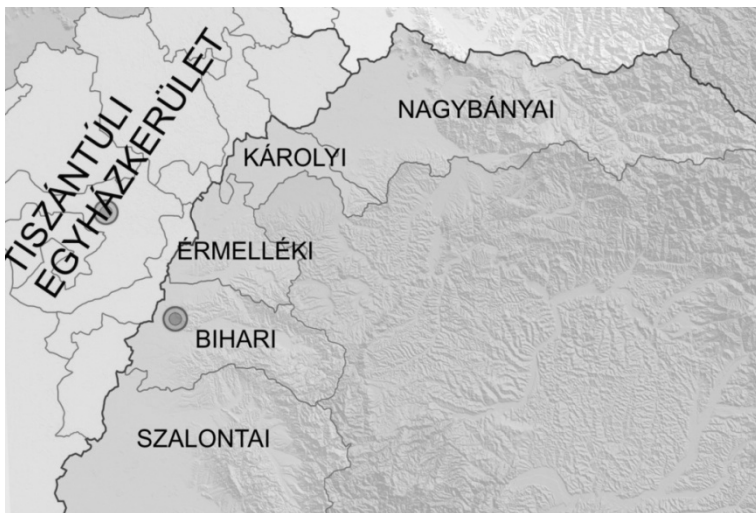

1. ábra: A Tiszántúli Egyházkerület felosztása a trianoni béke során

A 19. század második felében, de a 20. század első két évtizedében is folyamatosan vitatéma volt az egyházkerületek sorában túlsúlyosnak számító Tiszántúli Egyházkerület felosztásának a kérdése (Zoványi J, 1939).

Végül, 1920-ban ez nem úgy valósul meg, ahogyan azt református berkekben korábban elképzelték. A trianoni határ négybe szabta az egyházkerületet. Az 579 gyülekezet nagyobbik része a püspöki központtal együtt Magyarország része marad, de 260 gyülekezetet leszakít az új határ. Közülük 182 partiumi gyülekezet Romániához, a maradék Csehszlovákia kárpátaljai részére osztatik, néhány bánsági gyülekezet pedig Jugoszlávia része lesz.

Így 1920-ig a partiumi reformátusok a Debrecen székhelyű Tiszántúli Egyházkerülethez tartoztak, míg a tiszántúli katolikusok jelentős része a Nagyvárad Egyházmegye részét képezte. 1920-ban az új határ elvágtá egymástól a két egyházi központot. Debrecenben a katolikus hívek gondozására előbb egy apostoli kormányzóság alakult, amelyből később a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye jött létre. A Partiumban maradt református esperességek előtt két út állt: csatlakozás a Kolozsvár székhelyű egyházkerülethez vagy egy új, önálló püspökség megalapítása. Végül ez utóbbit választották, és létrejött a Nagyvárad székhelyű Királyhágómelléki Református Egyházkerület. A partiumi egyházközségekben előbb 6 egyházmegye alakult: a nagybányai, a nagykárolyi, az érmelléki, a bihari, a nagyszalontai és a bánsági.

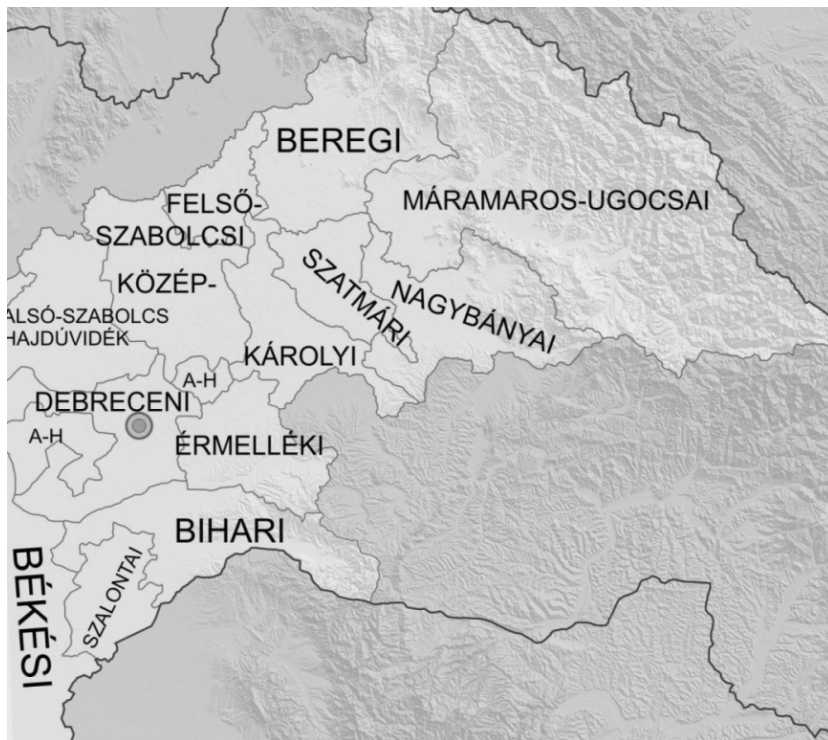

2. ábra: A Királyhágómelléki Református Egyházkerület partiumi egyházmegyéi

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület korai történetének legerősebb egyházmegyéje a nagybányai volt. Ez az egység korábban is a nagyok közé tartozott, ráadásul szinte teljes egészében egyben maradt, mindössze kilenc kis egyházközség maradt a magyar oldalon, ahol a Szatmári egyházmegyébe olvadtak be, Nagypalád pedig Csehszlovákiába került (Zoványi J.). Ugyanakkor az egyházmegye kiegészült a Máramaros-Ugocsai Egyházmegye kilenc egyházközségével, továbbá nyolc korábban a Szatmári Egyházmegyéhez tartozó gyülekezettel bővült. „Szatmári” nevű egyházmegye csak a magyar oldalon maradt, mely elvesztette legnagyobb gyülekezeteit, de kiegészült a nagybányaiából megmaradókkal. A Nagykárolyi Egyházmegyét az új határ két azonos méretűre vágta, így a román oldalon 17, a magyar oldalon 18 gyülekezet maradt, azonban mindkét oldalon tovább működött ugyanezzel a névvel. Némileg hasonló a helyzet a Nagyszalontai Egyházmegyével is, ez is mindkét oldalon tovább létezett. A 47 gyülekezetből 15 népes egyházközség maradt Magyarországon, míg a román oldalon 29 gyülekezettel működött, miután három gyülekezetet a Bánsági Egyházmegyébe engedtek át. Ez utóbbi 1920-ban alakul a Békés-Bánsági Egyházmegye Romániához került részeiből. Húsz gyülekezet került át, illetve hármat a nagyszalontaitól átcsatoltak, ebből 10 Krassó-Szörényhez, nyolc Temeshez, kettő Torontálhoz, egy Csanádhhoz (Nagylak) és kettő Aradhoz tartozott. Az Érmelléki és a Bihari Egyházmegyék túlnyomó részei a román oldalra kerültek. A Bihari Egyházmegye 42 gyülekezetéből 12 maradt a magyar oldalon, az érmelléki 39 egyházból pedig csak öt. Így ezek nem voltak életképesek és a két csonka egyházmegye egyesítettett, létrehozva a Bihar-Érmelléki Egyházmegyét. A Romániához került népes bihari és érmelléki egyházmegye-részek megőrizték önállóságukat.

A II. bécsi döntés után a Királyhágómelléki Egyházkerület visszatért (túlnyomó) része beolvadt a Tiszántúli Egyházkerületbe, a néhány Romániában maradt egyházközség pedig a Dél-Erdélyi Egyházkerület része lett. A nagybányai, nagykárolyi, érmelléki egyházmegyék teljesen visszajutottak, a biharinak csak szórványai maradtak Romániában, ellenben a román oldal Nagyszalontai Egyházmegyéjéből csak az esperesi

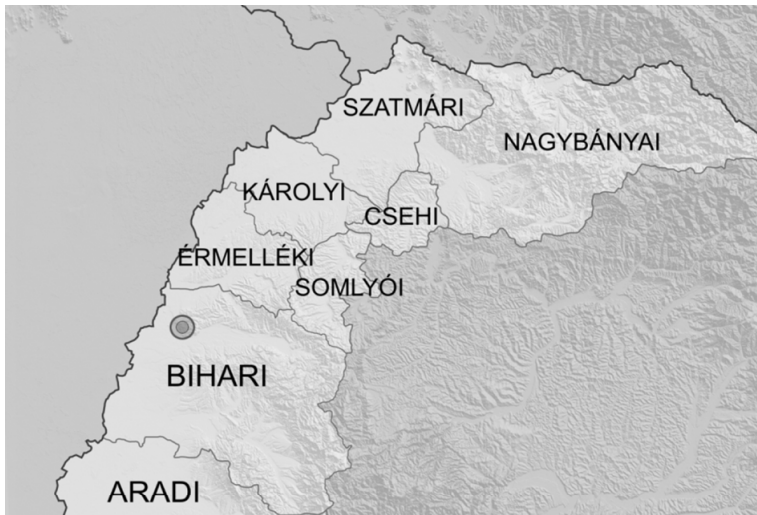
központ került át, míg a Bánsági Egyházmegye teljesen ott maradt. Ekkor jött létre lényegében a már a 19. században megtervezett Nagyenyed székhelyű Déli Egyházkerület.

3. ábra: A Tiszántúli Egyházkerület a második világháború alatt

A második világháborút követően visszarendeződés történt, amelynek eredménye volt a Királyhágómelléki Református Egyházkerület újjáalakulása is. Nevét a kommunizmus évtizedeiben Oradeai (Nagyvárad) Egyházkerületre kellett változtatni. A román hatalom úgy a II. világháború után, mint azelőtt, minden lehetséges eszközzel akadályozta az egyházkerület működését. Elkobozták az egyház ingatlanjainak jelentős részét, akadályozták a lelkészképzést, sok lelkészt (pl. Sass Kálmánt) koholt vádak alapján bebörtönöztek és kivégeztek.

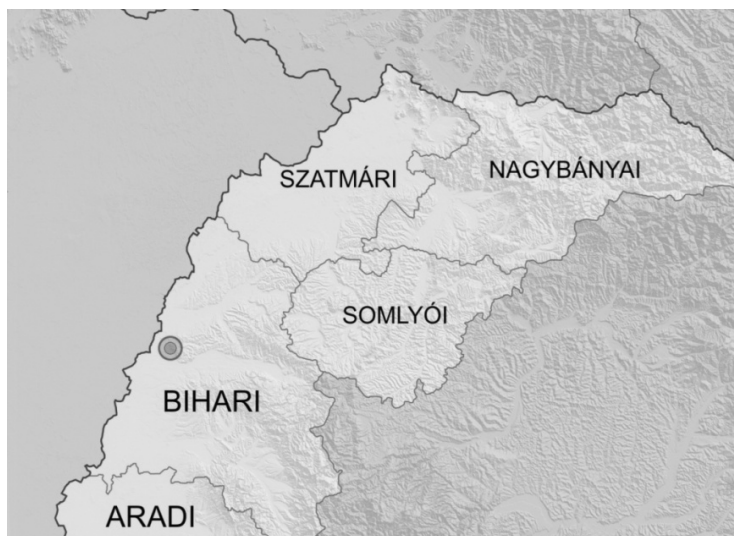
4. ábra: A Királyhágómelléki Egyházközségi terület egyházmegyéi az ötvenes években

A kommunizmus évtizedeiben a hatalom úgy a román, mint a magyar oldalon korlátozta a püspökségek és azok alegységeinek a számát, másrészt aktívan beleszólt azok területi kiterjedésébe is. Romániában például, bár a Királyhágómelléki Kerület önállósága megmaradhatott, a már említett módon a neve megváltozott, illetve itt is a mindenkori közigazgatási határokhoz igazították a kerület és az egyházmegyéik határait. 1944-ben az akkor még az Erdélyi Kerület részét képező Szilágy-szolnoki Egyházmegyét négy részre osztották: tasnádi (18 egyházzal), szilágycsehi (14), szilágysomlyói (17) és zilahi (21) egyházmegyékre, nagyjából a későbbi rajonhatárokhoz igazítva (Zoványi J.).

1950-től kezdve a román közigazgatást átszervezték, az egyházközségi terület határait pedig 1951-ben a tartományhatárokhoz igazították. A Nagyváradai Egyházközségi terület a Nagyváradai (Körösvidéki), a Nagybányai (Máramarosi) és a Temesvári (Bánsági) tartományokra terjedt ki. Mivel a Nagybányai tartomány megkapta a Tasnád és a Szilágycseh rajonokat, illetőleg a Nagyváradéhoz osztották be a Szilágysomlyói rajont, ez egyúttal a rajonoknak megfelelően a három szilágysági egyházmegye átcsatolását is jelentette a Kolozsvári Egyházközségtől. Ez utóbbi még megtarthatta az

1968-as megyésítésig a negyedik szilágysági egyházmegye: a Zilahit (Tőkés I. 1990). Az átcsatolást követően a Tasnádi Egyházmegye megszűnt, illetve beolvadt a Nagykárolyi Egyházmegyébe. A tartományi időszak végén (1965-ben) az egyházmegyéek száma nyolc: Arad (23 gyülekezet), Margitta (korábban Székelyhídi néven is szerepel - 33), Nagybánya (később Szatmári - 54), Nagykároly (23), Nagyvárad (49), Szilágycseh (14), Szilágysomlyó (17) és Temesvár (13) (Tőkés I.). A nagybányai helyét idővel a szatmári vette át, majd a megyésítéskor azt is kettéosztották.

Az 1968-as megyésítéskor Szilágymegye visszaállításával a Zilahi Egyházmegye is visszakerült, így 150 év után a teljes Szilágyság területe visszatért az Erdélyi Kerülettől. Ugyanakkor megyénként csak egy-egy egyházmegye működhetett, emiatt meg is szűnt a zilahi, akárcsak a szilágycsehi, a nagykárolyi és a margittai, de a kevésbé népes temesvári is az aradiba olvadt. Az új egyházmegyéek a megyehatárok mentén szerveződtek, számuk mindössze öt: a nagybányai Máramaros megyében, a szatmári (később nagykárolyi) Szatmárban, a nagyváradai Biharban, a szilágysomlyói Szilágymegyeben, és az aradi Arad, Temes és Krassó-Szörény megyékben.

5. ábra: A Nagyvárad (Oradeai) Egyházkerület egyházmegyéi a megyésítést (1968) követően

Jelenlegi területi felépítés

1990 óta újra a Királyhágómelléki Református Egyházkerület nevet viseli a püspökség. Jelenleg 9 egyházmegyére tagolódik, közülük kettő-kettő Bihar, Szatmár és Szilágy megyékben található (Biharban a Bihari és Érmelléki, Szatmárban a Nagykárolyi és a Szatmári, Szilágyban pedig a Szilágysomlyói és a Zilahi Egyházmegye). Az aradi tökéletesen lefedi Arad megyét, a nagybányai is csak kevéssel több mint Máramaros megye, míg a frissen visszaállított Temesvári Egyházmegye Temes és Krassó-Szörény megyékre terjed ki.

Napjainkban a bihari és szatmári egyházmegyék a legnépesebbek. A közigazgatási határok jelenleg is nagy befolyással bírnak a kerületi és egyházmegyei határokra, a hagyományos egyházi és a néprajzi jellegű határoknak napjainkban kisebb jelentősége van. Erre egyházkerületi szinten az egyetlen ellenpélda Szilágy megye, ahol nyolc a megyéhez tartozó, de a kalotaszegi néprajzi területen fekvő gyülekezet (Zsobok, Váralmás, Sztána, Nagypetri, Középlak, Kispetri, Ketesd, Farnas) van átcsatolva az Erdélyi Egyházkerülethez. Az egyházmegyei határok csak a Nagybányai esetében sértik meg az állami közigazgatási határt, ahol a kilencvenes években ez a kisnépességű egyházmegye afféle erősítésként (de a korábbi hagyományoknak megfelelően) átvette a Szatmáritól a Szatmár megyéhez tartozó avasi gyülekezeteket (Avasfelsőfalu, Avasújváros, Kőszegremete, Vámfalu). Egy másik, ez idáig megszűnt eset, a kilencvenes években létezett Nagylak-Nagyszentmiklós társegyház státusz, mely a Temes megyei Nagyszentmiklóst az Aradi Egyházmegyéhez kötötte. Napjainkban Nagyszentmiklós a Temes megyei Zsombolya leányegyháza. Az egyházmegyei felosztásból hiányzik néhány tradicionális egyházmegye, mint például Nagyszalonta, Ugocsa, Szilágycseh, Tasnád, de a magyar néprajzi tájegységek szétszabdaltsága is nyomon követhető, mint például a Tövishát esetében (ennek területe megoszlik a nagybányai, a zilahi, a szilágysomlyói és a nagykárolyi egyházmegyék között).

6. ábra: A Királyhágómelléki Református Egyházkerület partiumi részének egyházmegei felosztása napjainkban

1990 óta sikerült visszaszerezni a református püspöki palotát és más egyházi épületek egy részét is. Nagyváradon létrejött a Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium és a Sulyok István Református Főiskola, ez utóbbi néhány éve átalakult Partiumi Keresztény Egyetemmé. Református középiskolák működnek Szatmárnémetiben és Zilahon, óvodák Szatmárnémetiben, Nagyváradon, Érmihályfalván, Mezőtelkiben, továbbá számos szociális intézmény (Szamosardó, Nagyvárad, Tenke), gyermekotthon (Élesd), öregek otthona (Nagyvárad), cigánymissziós központ (Nagyvárad), diakóniai központ (Nagyvárad, Bihardiószeg), oktatási és művelődési központ (Hadad), könyvesbolt (Nagyvárad), egyetemi kollégium (Nagyvárad), szerkesztőség (Harangszó, Partiumi Közlöny, Református Percek – Nagyvárad), dokumentációs könyvtár (Nagyvárad), segély és kölcsönpénztár (Nagyvárad), ifjúsági központ (Krasznamihályfalva, Micske), református pedagógiai intézet (Nagyvárad), elemi iskola (Nagyszalonta), tábor (Sólyomkövár), nyomda (Nagyvárad) stb.

A Kárpát-medencei református egyházak összehasonlító statisztikai vizsgálata

Statisztikai szempontból érdekes vizsgálati téma, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület milyen helyet foglal el a Kárpát-medencei református egyházkerületek sorában. Napjainkban a Kárpát-medencében 12 református egyházi főhatóság létezik, közöttük a négy magyarországi egyházkerület, a két romániai, továbbá egy-egy a Kárpátalján, Szerbiában, Szlovákiában, Horvátországban, Ausztriában és Szlovéniában. Az Erdélyi Egyházkerület, továbbá a szerbiai, kárpátaljai, horvátországi, szlovéniai és ausztriai egyházaknak a fennhatósági területe nem Kárpát-medencei területekre is kiterjed, de az ausztriai kivétellel mindegyiknek a súlypontja ezen belül marad, legfeljebb ellátnak néhány kívül eső gyülekezetet (Pl. Erdélyi Református Egyházkerület) vagy szórványt (a többi kerület esetében). Ugyancsak az ausztriai egyház az, amelyik nem kifejezetten magyar jellegű, kilenc gyülekezetéből csak Felsőőr tekinthető kifejezetten magyarnak, illetve további két gyülekezetben (Bécs-Belváros, Felső-Ausztria) van magyar nyelvű szolgálat. A Szlovákiai Református Egyház bár magyar dominanciájú, két kisebb szlovák egyházmegyével is bír, de a horvátországi is rendelkezik egy horvát nyelvű gyülekezettel. Más kerületeknél is előfordul, hogy a magyarság asszimilációs vesztesége miatt idegen nyelvű istentiszteletre is szükség van, de ezek csak szórványosan fordulnak elő, és a református egyház magyar *jellegét* jelentősen *nem befolyásolják*.

A Kárpát-medencei református kerületeket két csoportra lehet osztani méretük (vagy inkább lélekszámuk) alapján. A négy magyarországi, a két romániai, a kárpátaljai és a szlovákiai kerületek számítanak nagyoknak, míg a szerbiai, a horvátországi, az ausztriai és a szlovéniai, egyenként néhány ezres lélekszámukkal, jóval kisebbek.

Maga a kerület területi kiterjedése nem releváns információ az egyház erejét illetően, hiszen az esetenként egész országot lefedő egyházak elvileg hatalmas területeket foglalnak el, melyekben semmilyen református tevékenység nincs. Ha a Kárpátaljai Kerületet nevének megfelelően csak a

Kárpátaljával azonosítjuk, nem pedig egész Ukrajnával, úgy az Erdélyi Kerület illetékességi területe a legnagyobb (191000 km²), mely a történelmi Erdélyen kívül a regáti szórványt is gondozza. Az ausztriai, szerbiai, horvátországi és szlovákiai egyházak országosak, tehát ezeknek az államoknak a teljes területét lefedik (ennek megfelelően 83700, 77500, 56500, illetve 49000 km² a területük). Őket követi kissé lemaradva a partiumi és bánsági illetőségű Királyhágómelléki Református Egyházkerület (46231 km²), amely így a hatodik helyet foglalja el. Majd a Dunamelléki Egyházkerület (31000 km²), a Dunántúli Egyházkerület (26300 km²), a Tiszántúli Egyházkerület (26000 km²), a Szlovéniai Református Közösség (szintén országos – 20300 km²) következik, és végül a Kárpátaljai Kerület (12800 km²), valamint a Tiszáninneri Kerület (9750 km²) zárják a sort.

Ha ugyanezt a sorrendet az illetékességi terület össznépsége alapján kell felállítani, akkor is nagyon hasonló képet kapunk: az Erdélyi Kerület vezet (18,4 millió fő), majd Ausztria (8,3), Szerbia (7,5), Szlovákia (5,4) a sorrend, de Horvátországot (4,5) Budapest révén már megelőzi a Dunamelléki kerület (4,8). A hetedik helyen következik a Királyhágómelléki Kerület (3,1), majd a Dunántúli (2,3), a Tiszántúli (2,2), Szlovéniai (2), Kárpátaljai (1,25) és a Tiszáninneri Kerület (0,9) következnek.

Az igazán lényeges kérdés azonban természetesen a *református népesség létszáma*. Ebben a tekintetben már megfordul a sorrend, és a magyar egyházkerületeké lesz a vezető szerep, míg az országos egyházak háttérbe szorúlnak. Mindössze két egyházkerületben haladja meg a létszám a félmilliót: a Tiszántúliban (650 ezer fő) és a Dunamellékiben (580). 100000 fő létszám fölött még az Erdélyi Kerület (426), a negyedik helyet elfoglaló Királyhágómelléki Kerület (272), majd a Tiszáninneri Kerület (210), a Dunántúli Kerület (184) és a Szlovákiai Református Egyház (110) található. A Kárpátaljai Kerület lélekszáma 78000 fő, ettől messze lemaradva következnek a kis kerületek, az osztrák (20), a szerbiai (16), a horvát (5) és az alig félezeres szlovéniai közösség.

A reformátusok össznépségen belüli aránya a következő képet mutatja: A Tiszántúli és a Tiszáninneri Kerületek értékei kiemelkedők,

előbbiben a református arány megközelíti a 30%-ot, míg utóbbiban is eléri a 22%-ot. A Dunamellékben már 10%-kal alacsonyabb az arány (12%), a többi kerületben pedig 10% alatt marad. A Királyhágómelléken (negyedik hely) és a Dunántúliban 8 és 9% közötti, Kárpátalján 6%, az Erdélyiben és Szlovákiában alig több mint 2%. Ez a két érték azonban némileg csalóka lehet, az Erdélyi Kerület illetőségét, ha csak Erdélyre korlátoznánk, akkor az arány megközelítené a 10%-ot és csak a Regát beszámítása miatt csökken ennyire le, míg ezzel szemben a Kárpátaljai esetében, ha egész Ukrajnával számolunk, akkor ez az arány mindössze 0,17%. A szerbiai (0,2), a horvátországi (0,1) és a szlovéniai közösségek esetében már elenyésző arányokról beszélünk.

A református egyházmegyék száma alapján az Erdélyi Egyházkerület kiemelkedő mértékben vezet, és erre csak részben lehet az a magyarázat, hogy ennek az egyházkerületnek a kiterjedése a legnagyobb, ugyanis a regáti szórvány a maga teljességében a Brassói Egyházmegye részét képezi, így ennek területe önmagában is eléri a 139000 km²-t. A viszonylag nagyszámú (16) egyházmegyére a kerület belső struktúratradíciója adhat magyarázatot. Még az sem mondható ki egyértelműen, hogy itt az egyházmegyék átlagos lélekszáma meglehetősen alacsony, ez csak részben igaz, ugyanis inkább a jelentős aránytalanságokat lehetne kiemelni, melyben az óriás-egyházmegyék (pl. Marosi, Sepsi, Küküllői) nagyon kisépességűekkel váltakoznak (pl. Tordai, Hunyadi, Erdővidéki). Az egyházmegyék száma alapján holtversenyben a második helyen három kerület következik egyaránt kilenc egységgel, a Tiszántúli, a Királyhágómelléki és a Szlovákiai Püspökségek. A szlovákiai esetében megőrizték a függetlenségüket a Trianon utáni csonka egységek, és ugyancsak itt meglehetősen alacsony az átlagos egységmérték is. A Királyhágómellékben szintén a tradicionális felosztás van érvényben, mely a Trianon utáni állapotokhoz képest néhány változást azonban alkalmazott (pl. a Nagybányai Egyházmegye részeitől felállította a Szatmári Egyházmegyét, így most ilyen nevű a határ mindkét oldalán létezik; a Bánsági Egyházmegyét Temesvárra keresztelték át; a Nagyszalontai megszűnt, de illetékességi területén – legalábbis részben –

az Aradi lett felállítva). A Tiszántúli Egyházkerület esetében a kommunizmus évtizedeiben szűkítették le az egyházmegyék számát, és az óriás egységek újrafelosztása napjainkig sem történt meg (pl. a Szabolcsi vagy a Debreceni esetében), így az átlagos egységmértet itt kiemelkedően magas. A magyar reformátusok második legnépesebb egyházkerülete a Dunamelléki, csak az ötödik helyen áll nyolc egyházmegyével. Esetében ezt az alacsony számot, valamint a kiemelkedő egységmértetet Budapest jelenlétével lehet magyarázni, ahol kis területen nagyszámú református koncentrálódik. A Dunántúli Kerület hatos felosztása már tradicionálisnak és érthetőnek tűnik, ellentétben a népesebb Tiszáninneni Egyházkerülettel, melynek négy egyházmegyéjéből három (az Egervölgyi a kivétel) túlméretezett. A kárpátaljai egyház hármass és a szerbiai kettes felosztása megfelel a történelmi, egyháztörténeti, néprajzi és földrajzi realitásoknak. A többi Kárpát-medencei egyházkerület alacsony lélekszáma miatt nem oszlik egyházmegyékre.

Az előbbiekkal szorosan összefügg az egyházmegyék átlagos lélekszáma. Nyilvánvalóan csak azon kerületeket érdemes tárgyalni, melyek több egyházmegyére tagolódnak. Ez az osztályozás az előzővel némileg fordítottan arányos képet mutat, az egységmértet azokban a kerületekben magas, melyek relatíve kevés egyházmegyére oszlanak és fordítva. Az esetleges sorrendet értékelni is ellentétesen lehet, a túl nagy egységmértet kedvezőtlen, az egyház szervezeti felépítésének a foghíjasságát mutatja, az egyházmegyék nagyobb száma ellenben intenzívebb közösségre utalhat.

A legnagyobb egységmértet a két magyarországi óriáskerületet jellemzi (Dunamelléki és Tiszántúli – szinte azonos mértékű – 72000 fő/egyházmegye fölötti átlagokkal). A Dunamelléki esetében a már említett budapesti létszámmal magyarázható, a Tiszántúli Kerület esetén objektív okot nem tudok említeni. Ezeket a harmadik magyarországi kerület, a Tiszáninneni követi (52500 fő/egyházmegye), melyben a három túlméretezett egység átlagát a kis Egervölgyi egység alig javítja. Negyedik helyen a Dunántúli, ötödiken pedig a Királyhágómelléki Kerületek következnek szinte azonos (30000 fő körüli) értékekkel (talán ez

tekinthető az ideális szint felső határának), kevéssel lemaradva pedig az Erdélyi és a Kárpátaljai következnek (26000 fő körül). Legkisebb az egységméret a szlovákiai (12000 fő) püspökségben, ahol a kisépességű, de önálló szlovák egyházmegyék alacsony átlaga is szerepet játszik, továbbá a nagy népességvesztésüket elkönyvelő Vajdaságban (8400 fő) alakult ki hasonló helyzet.

Az egyházközségek száma alapján történő osztályozás utal az egyes területek településrendszerére és a reformátusság térbeli szórására. Ez alapján szintén az Erdélyi Egyházkerület áll az első helyen (közel 500 gyülekezet), némileg magyarázatot adva az egyházmegyék nagy számára is. Szintén kiemelkedő a Tiszántúli Kerület értéke is (411), majd szinte azonos számmal következnek a Dunamelléki, a Tiszáninneni, a Királyhágómelléki (ötödik hely) és a Dunántúli Kerületek (valamennyi 260 és 300 közötti gyülekezettel). Őket követi több mint 150 egyházközséggel a Szlovákiai és 100 fölötti értékkel a Kárpátaljai Kerület. A kis egyházkerületek között a szerbiai a legnagyobb, 15 gyülekezettel, majd az ausztriai 9-cel és a horvátországi 8-cal következnek.

A reformátusok lélekszámának és a gyülekezetek számának összevetéséből megtudhatjuk az átlagos gyülekezetméretet. Ez alapján a Dunamelléki Egyházkerület emelkedik ki, ahol nagy a népességszám, de nem túl kiemelkedő a gyülekezetek száma. Az átlagérték megközelíti a 2000 főt, amely a népes városi gyülekezeteknek köszönhető. Ennél csak az ausztriai átlag magasabb, ahol mindössze néhány népes nagyvárosi gyülekezetből áll az egyház. Szintén kimagasló a Tiszántúli Egyházkerület értéke (1580 fő), amely átlagérték az alföldi református kisvárosok jelenlétének eredménye. A szerbiai 1100 fős érték szintén az alföldi településhálózat jellegének tulajdonítható. Amúgy a népes egyházmegyékhez hasonlóan a népes egyházközségek sem kedvezőek a református közösségekben, a közepes méretű gyülekezetek (500 és 1000 fő között) sokkal stabilabbak. Ennek az intervallumnak a felső határán található a Királyhágómelléki Kerület (978 fő), kevéssel elmaradva pedig az Erdélyi Egyházkerület (858). A Tiszáninneni, Dunántúli, Kárpátaljai és

Szlovákiai Kerületeket az ideálisnak mondható 700-as értékek jellemzik, Horvátországban pedig ez lecsökken 500 fő/gyülekezetre.

Összességében elmondható, hogy a statisztikai kritériumok alapján a Királyhágómelléki Egyházkerület a negyedik helyet foglalja el a magyar református püspökségek sorában (Tiszántúli, Dunamelléki és Erdélyi után), súlyával olyan több száz éves múlttal rendelkező kerületeket előz meg, mint a Tiszáninneni és a Dunántúli egységek.

Kerület	Terület km ²	Népesség		Ref. ar. %	Egyházmegye		Egyházközség		
		Teljes	Ref.		Szám	Ref. népes.	Szám	Egyh- megyei átl.	Átl. népes.
Dunamel- léki E.	31140	4817000	579000	12	8	72375	294	37	1969
Dunántúli E.	26320	2258000	184000	8,15	6	30666	262	44	702
Tiszáninneni E.	9750	937000	210000	22,4	4	52500	287	72	731
Tiszántúli E.	26000	2186000	650000	29,7	9	72222	411	46	1581
Erdélyi E.	191269	18395000	426644	2,32	16	26665	497	31	858
Király- hágóm. E.	46231	3105000	271906	8,76	9	30211	278	31	978
Kárpátaljai E.	12800 (600000)	1253000	77734	6,2	3	25911	107	36	726
Szlovákiai R. K. E.	49036	5455000	109735	2,01	9 (7 magyar jellegű)	12192	131 (magy.) +25 (szlov.)	17	703
Szerbiai Ref. E.	77474	7498000	16800	0,22	2	8400	15	7-8	1120
Horvátország i R. K. E.	56542	4495000	4053	0,11	1	-	8	-	500
Szlovéniai Ref. K.	20273	1964000	kb. 500	0,02 5	1	-	1	-	500
Ausztriai R. E.	83870	8316000	19463 (kb. 20% magyar)	0,23	1	-	9 (3 magy.)	-	2164

SZILÁGYI FERENC

PhD, oktató, Partiumi Keresztény Egyetem

Partiumban született híres magyarok

1. Ady Endre – költő, Érmindszent (1877-1919)
2. Arany János – költő, Nagyszalonta, (1817-1822)
3. Bartók Béla – zeneszerző, zenetudós, zongoraművész, Nagyszentmiklós (1881-1945)
4. Bernáth József-1848-as szabadságharcos, kinevezett kormánybiztos, országgyűlési képviselő, Nagyvárad díszpolgára, Érmihályfalva, (1801-1860)
5. Bernáth Gedeon-1848-49-es szabadságharcos, Érmihályfalva, (1804-1878)
6. Bíró Lajos – zoológus, néprajzi gyűjtő, Tasnád (1856-1931)
7. Böszörményi Jenő – gépészmérnök, az első magyar Diesel motor tervezője és gyártója,keserű (1872-1957)
8. Budai Ésaías -tiszántúli református püspök, debreceni kollégiumi tanár, Szilágypér, (1766-1841)
9. Csécsy Nagy Imre – orvos, debreceni kollégiumi tanár, Érkeserű (1804-1847)
10. Csiba Kálmán – erdélyi református püspök, Érsemjén (1929-2009)
11. Csiky Gergely - író, műfordító, a magyar kritikai realista dráma megteremtője, Pankota (1842-1891)
12. Csűry Bálint – nyelvész, a Magyar Néprnyelvkutató Intézet alapító igazgatója – Egri (1886-1941)
13. Dsida Jenő – költő, Szatmárnémeti (1907-1938)
14. Diószegi Kis István – református püspök, Bihardiószeg (1635 – 1698)
15. Ercsei Dániel – református esperes, a mezőtúri református gimnázium újjászervezője, Érkeserű (1744-1809)
16. Erdőssy szilveszter János – tanár, lelkész, bölcsész, Újtestamentum fordítója, Szinérváralja (1504)
17. Fényes Elek – a Magyar statisztika atyja, Csokaly (1807-1876)
18. Fráter Lóránd – nótáskapitány, Érsemjén (1872- 1930)
19. Hollosy Simon – festőművész, a Nagybányai Festőtelep megalapítója, Máramarosziget (1857-1918)
20. Horváth János- irodalomtörténész, Margitta (1878-1961)
21. Ilosvay Selymes Péter – krónikás, író, Kusaly (1548 – 1574)
22. Irinyi János – a zajtalan gyufa feltalálója – Albis (1817-1895)
23. Irinyi József – a 12 pont megszerkesztője, Albis(1822-1859)

24. Jávor Pál – színművész, Arad (1902-1959)
25. Kazinczy Ferenc – nyelvújító, író, Érsemjén (1759-1831)
26. Károli Gáspár – bibliafordító, Nagykároly (1529-1590)
27. Gróf Klébelsberg Kúnó – a magyar iskolarendszer megreformálója, belügyi - közoktatásügyi miniszter, Magyarpécska (1875 – 1932)
28. Kölcsey Ferenc – a Magyar Himnusz írója, Szödemezer (1790-1838)
29. Keserői Dajka János – református püspök, egyházi író, Érkeserű (1580-1633)
30. Kovács János- első Afrika-kutató, Érmihályfalva (1816-1906)
31. Kuncz Aladár – író, szerkesztő, kritikus, Arad (1886 – 1931)
32. Misztótfalusi Kiss Miklós – európai hírű nyomdász, nyelvtudós, Misztótfalu (1650-1702)
33. Nagysándor József – aradi vértanú, Nagyvárad (1804-1849)
34. Németh László – író, esszéista, publicista, színmű író, műfordító, Nagybánya (1901-1975)
35. Páskándi Géza – író, költő, publicista, Szatmárhegy (1933 – 1995)
36. Popp Aurél – tanár, képzőművész, Érkávás (1877 – 1960)
37. Sass Kálmán – érmihályfalvai 1956-os mártírlélekkipáztor, Gálospetri (1904-1958)
38. Az 1956-os Érmihályfalvi Csoport
39. Szigligeti Ede (Szathmáry József) drámaíró, színész, rendező, Nagyvárad (1814-1878)
40. Szilágyi Domokos – költő , kritikus, műfordító, Nagysomkút (1938-1976)
41. Tóth Árpád – költő, Arad (1886-1928)
42. Gróf Wesselényi Miklós-“ az árvízi hajós”, a jobbagység első felszabadítója, a magyar országgyűlés tagja, a MTA igazgatótanácsának tagja, Zsibó (1796-1850)
43. Zelk Zoltán-költő, Érmihályfalva (1906-1981)

Partium híres szülöttei - nagyasszonyok

Özv. Drágffy Gáspárné

Férjével együtt buzgó támogatói voltak a református egyháznak. 1545. szeptember 20-án Drágffy Gáspárné, özv. Báthori Anna birtokán és oltalma alatt tartották meg az első Erdődi Zsinatot.

Lónyay Anna (?-1693)

Az aranyosmeggyesi várrom

Kemény János erdélyi fejedelem második felesége, a női hűség megtestesítője.

Lónyay Anna a 17. század szülötte, a nagy múltú Lónyay család tagja.

Hatalmas birtokai közül a család a Szatmár megyei Aranyosmeggyest kedvelte leginkább.

Lónyay Anna először Wesselényi (II.) István középszołnoki főispán hitvese volt. Ennek halála (1656. július 7.) után egy év múlva már jegyben járt Kemény Jánossal. Amikor Kemény János 1657 januárjában II. Rákóczi György erdélyi fejedelemmel Lengyelország ellen harcolt, tatár fogságba esett, ahonnan 1659 tavaszán váltották ki. Lónyay Anna, a hagyomány szerint 116 ezer tallért volt képes ékszereinek zálogba adásával összegyűjteni, hogy vőlegényét a rabságból kiválthassa.

Megértő, hű társa volt a férjének. Egyéni boldogságukat feláldozták népük, hazájuk szolgálataért, s mindvégig megőrizték Isten és egymás iránti hűségüket.

Károlyi Zsuzsanna

Károlyi Zsuzsanna (1585 – Kolozsvár, 1622. május 13.) Bethlen Gábor erdélyi fejedelem első felesége. Magyarország választott királynéja (1620–1621).

Károlyi László előkelő és vagyonos Szatmár megyei birtokos és Szőnyi Klára gyermeke, aki korán árvaságra jutott, és Nagykárolyban, nagybátyja, Károlyi Mihály udvarában nevelkedett.

A mélyen vallásos, puritán lelkületű asszony jó társa és segítője volt férjének; nem csak a magángazdaságuk ügyeit intézte, hanem a kincstári ügyekben is intézkedett. Fennmaradt levelezésük gyengéd érzelmekről tanúskodik.

Károlyi Zsuzsanna – Józsa Judit alkotása

Hagymássy Kata

1583-ban Bocskai István megnősült. Felesége, beregszói Hagymássy Margit-Katalin, az egyik leggazdagabb bihari főúrnak, Varkocs Miklósnak volt az özvegye. 1604-ben Bocskainé Hagymássy Kata Sólyomkőről Váradra tartva néhány napra megszállt telegdi rokonainál, ahol hirtelen rosszul lett és meghalt. A telegdi templom kriptájában temették el nagy pompával. Mellszobra ma is a telegdi református templom kertjében áll.

Báró Wesselényi Istvánné Daniel Polixéna

Vargyasi báró
Daniel Polixéna
(1720–1775)
kora legműveltebb,
tudományos
képzettségű
asszonya, író és
nyelvész volt.

Polixénát 1742-ben vette feleségül hadadi báró Wesselényi István. Már fiatal korában kitűnt vallásos buzgalmával, tudományszeretettel. Alapos ismereteket szerzett a klasszikus nyelvekben. Tizenkét gyermekkel áldotta meg a Fennvaló, közülük csak öt leány és egy fiú érte meg a felnőttkort. Utóbbi id. Wesselényi Miklós, az „árvízi hajós” apja volt.

Id. Báró Wesselényi Miklósné Cserey Heléna

A Wesselényiek közt, a kik a zsigó uradalmat bírták, id. báró Wesselényi Miklósnak volt legviharosabb élete és lelkülete, a ki mellé «az égtől őrangyalul vala rendelve egy zárdanövendék, Cserey Heléna, a szeretet, türelem és szenvedés neje», írja Kemény Zsigmond.

Méltó társa volt férjének, hűségesen kitarzott mellette. Példát mutatott arra, hogyan kell a hozzánk tartozókat szeretni, megérteni, s ha kell, feláldozni önnön érdekünket.

Bossányi Zsuzsánna

Kazinczy Ferenc 1759-ben született a Bihar vármegyei Érsemjénben, mint egy középnemesi család sarja. Szülei közül édesanyja, Bossányi Zsuzsanna volt érsemjéni. A kis Kazinczy anyai nagyapjánál nevelkedett hétéves koráig.

Arany Györgyné Megyeri Sára

(1772. november 2. - †Nagyszalonta, 1836. augusztus 20.)

Az Arany család ősi fészke Kölesérentalálható, innen költöztek előbb Szilágnagyfaluba, majd Szalontára.

Megyeri Sára Arany János édesanyja. A költő szüleinek késői és egyetlen fiúgyermek volt; amikor született, nővére már rég férjhez ment, gyermeke is volt. Szülei hívő reformátusok voltak, és így János fiatal korától békés, csendes környezetben nőtt fel, idős szüleivel. Mire hatévesen Szalontán iskolába került, már nemcsak tökéletesen olvasott, hanem már ismert bibliai történeteket, énekeket és a könnyű irodalom termékeit is.

Arany Jánosné Ercsey Julianna

Ercsey Julianna (Nagyszalonta, 1818. május 1 – Budapest, 1885. február 19.) Arany János felesége.

1840. november 19-én Nagyszalontán ment feleségül Arany Jánoshoz, házasságukból két gyermek született: 1841-ben Juliska, majd 1844-ben László. Arany szigorú takarékossgal igyekezett megteremteni családjának anyagi alapját, s ebben a törekvésében hű

társra talált sokat szenvedett, érzékeny, melegszívű feleségével.

Férjét három évvel élte túl, 1885-ben halt meg Budapesten. A Kerepesi temetőben temették el.

Szendrey Júlia

Szendrey Júlia (Keszthely, 1828. december 29. – Pest, 1868. szeptember 6.) költő, író; előbb Petőfi Sándor, majd Horvát Árpád történész felesége.

Keszthelyen született. Apja Szendrey Ignác gazdatiszt volt, aki a Károlyi család erdődi uradalmában szolgált.

1846. szeptember 8-án találkozott először az akkor már ismert és elismert alkotónak számító Petőfi Sándorral Nagykárolyban. A költő legfontosabb múzsája lett.

1847. szeptember 8-án, egy évvel megismerkedésük után összeházasodtak Erdődön. A pár mézesheteit Koltón, a Teleki-kastélyban töltötte.

1848. március 15-én ő varrta és tűzte Petőfi Sándor mellére a később ismertté vált kokárda első példányát. Petőfi naplójában olvasható, hogy felesége ezen a napon piros-fehér-zöld főkötőt varrt magának, miközben ő a *Nemzeti dal*t írta.

Leövey Klára

(Máramarossziget, 1821. márc. 25. - Bp., 1897. ápr. 8.): pedagógus, író.

Teleki Blanka pesti nőnevelő intézetében tanítónő, hol munkatársa volt Vasvári Pálnak. 1849 elején Teleki Blankával együtt Debrecenbe ment, ott sebesült honvédeket ápol, üldözött honfitársait támogatta, bujdosókat segítette; a forradalom és függetlenség gondolatának ébren tartásán munkálkodott. Majd Erdélyben nevelő. Hazafias cselekedeteiért

1851-ben Pálfalván elfogták, 5 évi várfogságra ítélték és Teleki Blankával együtt a kufsteini várbörtönbe zárták. 1856-ban, kiszabadulása után Máramarosszigeten leánynevelő intézetet alapított, melynek megszűntével 1862-ben Teleki Blankával Párizsba ment. Hazatérte után 26 esztendőn át a Teleki családnál nevelő. E tevékenysége mellett 1865-től, megalapításától a Máramaros c. lap munkatársa. Írásai gazdasági, politikai, irodalmi, főleg színházi vonatkozásúak. A szabadságharcra visszaemlékező tárcái, versei a fővárosi lapokban is megjelentek. A mo.-i nőnevelés egyik úttörője volt, annak előmozdításán fáradozott haláláig.

Krüzselyi Erzsébet

írói álneve: Viski Böske. (Máramarossziget, 1875. március 21.^[1] – Szatmárhegy, 1953. október 15.) költő, Krüzselyi Bálint és Pellády Erzsébet leánya.

Kaffka Margit

(Nagykároly, 1880. június 10. – Budapest, 1918. december 1.) író, költő.

Ady Endre a „nagyon-nagy ír-asszony”nak nevezte, a magyar irodalom egyik legjelentősebb női íróját, a Nyugat nemzedékének fontos tagját.

Apja főügyész volt, de korán meghalt, így a család szerény körülmények között élt. Ösztöndíjasként tanult a szatmári irgalmasnővérek tanítóképző zárdájában, ennek fejében egy évet tanított Miskolcon. Ezután Budapesten tanult tovább és 1902-ben az Erzsébet Leányiskolában polgári iskolai tanári oklevelet szerzett. Visszatért Miskolcra, és a polgári leányiskolában tanított irodalmat és gazdaságtant; tanítványai nagyon szerették. Itt jelentek meg első írásai is, versek, novellák, és ekkoriban vált a Nyugat állandó munkatársává is.

Szentmihályiné Szabó Mária

(Ottomány, 1888. október 31. – Leányfalu, 1982. június 24.) erdélyi magyar író.

Műveire erős vallásosság volt jellemző. Regényeinek főszereplői többnyire a nagy történelmi nőalakok voltak, mint például Zrínyi Ilona, Lorántffy Zsuzsanna. Műveiben a múlt század kimagasló magyar polgárság, értelmiség sorsát rajzolta meg.

Balázs Anna Magdolna

Kisváradiné Balázs Magdolna (diakonissza-nevén: Anna testvér) 1924. szeptember 8-án született az Arad megyei Vadász községben. 1958-ban a kolozsvári Katonai Bíróság nyolc évre ítélte Krisztusba vetett hite bátor megvallásáért. Kolozsváron, Csíkszeredán, Aradon, és Nagyváradon raboskodott. 1964 áprilisában szabadult. Kis idővel szabadulása után kény-

szerlakhelyet jelöltek ki számára Topánfalván, 1965. márciusáig élt és dolgozott ott. 1965-1967-ben elvégezte az esti líceumot, majd letette a főnövéri vizsgát. Ezt követően nyugdíjazásáig az aradi árvaházban volt gyerekápolónő."

Földessy Veronika

Székelyhídi diakonissza. 1958-ban letartóztatták és bebörtönözték. 1964-ig volt elítélve. Előtte az egyház oszlopos tagja, és a kórház főnövére volt. Nagy szeretettel és türelemmel ápolta a betegeket.

Kósa Magdolna

Szamosardó szülöttje. Pappleányként és Tiszteletes asszonyként gyülekezetünkben több mint fél évszázadig minden asszony orvosa, tanítója, útmutatója és istápolója volt. Áldozatos életével szívünkbe véste az apostoli tanítást: *minden gondotokat Őreá vessétek, mert Néki gondja van reátok.*

CSOMAY PIROSKA

Biharszentjános

A nagybányai festőiskola

A modern magyar festészetet elindító mozgalom, mely az 1896-ban a nagybányai művésztelepen bontakozott ki, majd csak a második világháború vetett véget működésének. A művésztelep 1902-től szabad iskolává alakult, ahol az új magyar festőgeneráció majd minden jelentős alakja megfordult. A korai időszakban a nagybányai stílus egyik legmeghatározóbb egyénisége Ferenczy Károly volt. Alapítói: Hollósy Simon, Réti István, Ferenczy Károly, Thorma János, Iványi-Grünwald Béla.

A nagybányai iskola a 20. század első felében mindvégig nagy hatással volt a hazai festőművészekre, hatása érvényesült a MIÉNK, a Nyolcak, a Szinyei Merse Pál Társaság, a KUT, az alföldi festők, de még a szentendrei iskola, a miskolci művésztelep festőinél is, át meg áthatotta a magyar festőművészetet, ez volt az első festőiskola, melynek munkásságát a magyar közönség keblére ölelte s tisztelte.

A nagybányai művésztelep

A nagybányai művésztelep gondolata Hollósi Simon (1857, Máramarossziget- 1918, Técső) müncheni magániskolájában született.

A mester tanítványaival és barátaival a magyar művészetet modernizálásáról álmodozott, nyitni szerettek volna az új törekvések felé. Münchenben csakhamar szembefordult az akkori akadémiai oktatással, s 1886-ban

magániskolát nyitott, amelyben maga köré gyűjtötte az életszerűbb ábrázolásra törekvő fiatalokat. Személyisége erejével, és azzal, hogy a Münchenben kiállított francia képek (Courbert) újszerű értékeire hívta fel a figyelmet, a modern törekvéseknek nyitott utat. Ez idő tájt készült képei a francia festészet új törekvéseihez igazodva, végleg eltávolodtak az akadémikus stílustól.

Hollósy Simon

Hollósy tanítvány-barátai, Réti István és Thorma János biztatására, kísérletképpen 1896 nyarán Nagybányára vitte iskoláját, amely, mint a nagybányai irányzat bölcsője, fontos szerepet játszott a magyar festészet történetében. Rövidesen megtelepedett Nagybányán, iskolája a szabadtéri napfényes tájfestéssel évtizedekre meghatározta a magyar festészetet.

Az iskola vezető egyéniségei

Az iskola vezető szerepe a legérettebb, legkövetkezetesebb mesterre, Ferencz Károlyra (1862, Bécs – 1917, Budapest) hárult. A magyar impresszionizmus legjelesebb képviselőjének nyilvántartott művész 1896-ban csatlakozott a Nagybányára vonult festőcsoporthoz, és ott hosszú időre le is telepedett.

Az iskola másik vezető egyénisége, Iványi Grünwald Béla (1867, Somogy-som – 1940, Budapest) a realista tájak és jelenetek egész sorát festette.

A Nagybányai mozgalom teoretikusa Réti István (1872, Nagybánya – 1945, Budapest) volt. Velük együtt dolgozott még, Glatz Oszkár, Csók István, Zemplényi Tivadar, Maticska Jenő.

Ferenczy Károly

Ferenczy halála után a festőiskolát Réti István és Thorma János (1870, Kiskunhalas – 1937, Nagybánya) vezették. Thorma János a nagybányai művésztelep egyik alpitója, a jellegzetes nagybányai stílus képviselője. A nagybányai művésztelep egyik alapítója (1896) majd 1902-től a festőiskola tanára. 1919 után a telep vezetője volt, a háború után lelkes munkássága akadályozta meg a telep széthullását.

TASNÁDI ELLA
Nagybánya

Partium népművészete

„Önmagunkat becsüljük meg azzal, ha nem feledkezünk meg elődeinkről, akiktől nemcsak az életünket, de tudásunkat, kultúránkat, erkölcsünket kaptuk. Olyan örökséget, melynek ismeretében emberibben, tartalmasabban tudunk élni.” (Gazda József: Mindenek mestere)

Népköltészet, népzene, néptánc, népviselet, fazekasság, fafaragás, építkezés, díszítőművészet - az itt felsorolt kincseink alkotják a népművészetet. Szűkebb értelemben népművészetben a tárgyak művészi megformálását értjük, hiszen a díszítő mellett a népművészetnek ábrázoló ága is van. A nép körében nem különülnek el a műalkotások, mint a képzőművészetben a szobrok, képek, itt az esztétikai érzék és igény használati tárgyakon nyilatkozik meg. Nyilvánvaló, hogy a különböző alkotások valódi értékének meghatározása létrejöttük, az életben betöltött helyük, szerepük és jelentésük ismeretében lehetséges. A partiumi alkotótehetség dús virágokat hajtott, mindenre ráütötte az ő sajátos szép lelkének a jegyét, ezért felbecsülhetetlen számunkra.

A Partium fontosabb néprajzi tájegységei: Avas, Berettyómente, Bihar, Bihar Hegyköz, Bihar Mezőség, Körösköz, Érmellék, Fekete-Körös völgye, Kraszna-vidék, Rézalja, Szamoshát, Szamosköz, Szilágyság, Temesköz, Tövishát. Rövid ismertetőm nem tudja egyenként bemutatni szülőföldünk ezen tájainak múltba merülő hagyományait, sajátos értékeit, ezért most a szívemhez nagyon közel álló területre kalauzolnám kedves olvasóim, mégpedig a szilágysági szöttesek, varrottasok világába.

Szöttesek. A szilágysági falvakban a szövés ugyanúgy mindennapos tevékenység volt, mint a kenyérsütés. Ma, a 21. században is találunk a falvakban szövőszéket. A szilágysági embert ma is elkíséri a szöttes a bölcsőtől a koporsóig. Fél emberöltővel ezelőtt a nagygazdák lányának hozománya 40 zsákból, 24 lepedőből, 24 abroszból, 24 párnahuzatból, 4 dunnahuzatból, 18 tarisznyás kendőből, 12 törülközőből, 12 szakasztó

kendőből, 36 vőfélykendőből, 2 széles kendőből, 24 kerek kendőből állt. Ezen kincsek egy része ma is ott rejtőzik a szekrényekben, hol fenyőágas szövéssel, hol barackmagos, macskanyomos mintával díszítve. A bársony csíkos szőttesek átmenetet képeztek a szövött és szedett anyagok között. A színes szőttesek mintavilága csodálatos. A motívumok növényi eredetűek, „lóhereleveles, kerekalmás-dorombos, tulipános-almás, rózsás, szegfűs, makkos cserелеveles”, vagy állatokat ábrázolóak, „kicsi madaras, sormadaras, pelikános, sárkányfejés.” Jellegzetes minta a „libazúzás (nagycsillagos), lópatkós, poharas.”

Miről mesélnek a minták? A *rózs*a a szerelem szimbolikus virága. Egyházi szimbólum, világi jelvény (heraldikai rózs), legendák tárgya (Árpád-házi Szent Erzsébet kapcsán). A *tulipán* a 17. században hódította meg a kerteket, háttérbe szorítva a liliumot, a szegfűt, s népszerűsége azóta

sem csökkent. A *madár* Európa-szerte elterjedt motívum. Elterjedésének fontos állomása az ókeresztény művészet, ahol a galambként értelmezett, oldalnézetes, álló madárral a jó lelket jelképezte, a kétfülű edényből ivó, illetve szőlőtő termését csipegető madárral vagy madárpárral pedig az üdvözült lelkek mennyei élvezetére utalt. A *pelikán* egyházi előképet követő jelképes ábrázolás. A kicsinyeit saját vérével tápláló madár a 12. század óta a legkedveltebb Krisztus-szimbólumok egyike. A magyar református egyház is átvette és egyik leggyakrabban használt jelképévé tette.

Varrottasok. Csodálatosak a párnavegeken, abroszokon, lepedőkön, kislepedők és rúdi kendők szélein található hímzések. Finom szövésű, kevésbé fehérített kendervászonra varrták, kék, majd jobbra piros pamuttal. A mindig pontosan kiszámolt, szabályosan megszerkesztett, tiszta és aprólékos mintákat szálán varrott öltéssel és kereszt szemmel, valamint álló kereszttekkel varrták ki. A mintaszerkezet rugalmas, a szemek széles mezőben, egyenletesen oszlanak el. Gyakran vízszintes középtengely két oldalán helyezkednek el a minták, de tagolhatják vízszintesen akár három sorban is, vagy rácsszerű több függőleges tengelyvonallal.

A *repülőmadaras* minta a szembe és háttal fordított madaraival, valamint a *vízfolyás*, ami az életvizére utal, az ezen és a másvilágon való szerelmet és hűséget jelképezik. A *páva* az öntudatra ébredő, emberi sorsáért küzdő népet jelképezi. A *virágtő*, ami nem téveszthető össze az életfával, tisztán díszítőmotívum, őset a növénytermesztésen alapuló mezopotámiai bronzkori civilizáció teremtette meg, a termékenység szimbólumát ábrázolva vele. Az *életfa* a magyar népszokásokban életet, termékenységet jelképező feldíszített faág, főként lakodalmak alkalmával szerepel.

Végezetül elmondható, hogy minden, ami ezen a világon van, csak a maga természete szerint élhet és fejlődhet. A természete ellenére sohasem. Népünk művészete szerves összefüggésben élt és fejlődött a nép életével, ezért továbbra is csak e módon fejlődhet, hisz ez a természete. Vigyázzunk rá, ápoljuk, őrizzük, hisz fontos örökségünk!

MIKE GYÖNGYVÉR
Szilágysomlyó

Szilágysági gasztronómia

GAZDAG HÚSLEVES

Hozzávalók: egy szép házityúk, murok, petrezselyem, paszternák, karalábé, zeller, egy kisebb hagyma héjastól, szemes bors, só, illetve levesbetétnek házi csiga vagy hosszú metélt.

Elkészítés: forró vízbe főni tesszük a tyúkot, amikor már jól fő, bezöldségeljük, hozzáteesszük a sót és a szemes borsot. Amikor habzik, szűrőkanállal a habot leszedjük, és lassú tűzön puhára főzzük. A levesből külön leszűrünk annyi levet, amibe befőzzük a levestésztát, a többi lében pedig bennehagyjuk a zöldséget. Ehhez hozzáadjuk a kifőtt tésztát, s a főtt hússal együtt tálaljuk a gazdag húslevest.

SZILÁGYSÁGI TÖLTÖTT KÁPOSZTA

Hozzávalók: kovásztolt káposztalapuk, 1kg disznó darált hús, 25 dkg rizs, 15 dkg füstölt szalonna, só, bors, kapor, csombor, tejföl, pirospaprika.

Elkészítés: a töltelékhez az összetevőket összekeverjük, majd ezt az előre besavanyított káposztalapukba töltjük. A fazék aljára tesszük a felszeletelt füstölt szalonna egy részét, az apróra metélt káposztát, és erre helyezük körbe a töltelékeket, amiket újból megszórunk füstölt szalonnával és apró káposztával, majd felöntjük vízzel és főni tesszük. Főzés után a töltelékeket tálba szedjük, tetejére apró káposztát teszünk, és ezt meglocsoljuk a maradék füstölt szalonna zsírjában elkevert pirospaprika és tejföl keverékével.

EGYTÁLÉTEL LERBEN SÜLVE

(két variáció)

Első variáció: gyümölcsös.

Hozzávalók: 10 szelet vékonyra szeletelt disznócomb, 1kg nyers hasáburgonya, 2 közepes alma, egy nagy fürt szőlő, fűszerkeverék, kevés olaj.

Elkészítés: a tepsit kikenjük olajjal, beletesszük a burgonyát, megszórjuk fűszerrel, ráfektetjük a hússzeleteket. Minden hússzelet tetejére

vékony szelet almát teszünk, ezt is befűszerezzük, a kimaradt helyekre pedig szőlőszemeket helyezünk, és alufóliával letakarva körülbelül egy órán keresztül a sütőben lassú tűzön sütjük. Ezután eltávolítjuk az alufóliát, az étel tetejét pedig aranysárgára sütjük.

Második variáció: zöldséges

Hozzávalók: 10 szelet vékonyra szeletelt disznócomb, 1kg nyers hasáburgonya, 20 dkg apróra vágott savanyú káposzta, fél kg sütőtök, egy nagyobb birsalma, egy nagy hagyma, olaj.

Elkészítés: a tepsit kikenjük olajjal, beletesszük a burgonyát, megszórjuk fűszerrel és apró káposztával, a tetejére pedig vékonyra szeletelt hagymát teszünk, amire ráfektetjük a hússzeleteket. Minden szelet tetejére kerül a meghámozott és felszeletelt birsalmából. A tepsit körberakjuk a szépen felszeletelt sütőtökkel, lealufóliázzuk, s körülbelül egy órán keresztül a sütőben lassú tűzön sütjük. Ezután eltávolítjuk az alufóliát, az étel tetejét pedig aranysárgára sütjük. (Sóval csínján bánni!)

KRUM LIS LEPÉNY

Hozzávalók: fél kg főtt áttört burgonya, fél kg liszt, egy kockaélesztő, cukor, só, 3dl víz, sütéshez olaj.

Elkészítés: a lisztet tálba tesszük, a közepébe egy lukba helyezzük az élesztőt, vékonyan megszórjuk cukorral, és amikor futni kezd, akkor bedagasztjuk annyi vízzel (kb. 3dl), hogy közepes keménységű tésztát kapjunk. Fél órát kelni hagyjuk, s amikor megkelt, nagyobb pogácsákat szaggattunk belőle, amiket kézzel vékonyra kihúzogatunk. Forró olajban kisütjük, s aki gazdagabban szereti, tetejére tejfeles-fokhagymás szószot vagy sajtot is tehet. Önálló vacsoraként, szilágysági borral leöblítve igazán élmény dús.

MIKE GYÖNGYVÉR
Szilágysomlyó

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetségének múltja

Az 1920. június 4.-i Trianoni Békediktátum miatt a Partiumot elszakították Tiszántúltól. A Részek, a határmentiek az Erdélyi Egyházkerülethez nem akartak csatlakozni, így történelmi kényszerből, de hisszük, hogy nem Isten akaratán kívül, a partiumiak önálló és önszerveződő akaratából, a megmaradásért és a traumában a vigasztalás, az újrakezdés feladatával, létrejött a Királyhágómelléki Református Egyházkerület. A román nacionalista nemzetpolitika és az azt teljesen kiszolgáló ortodox vallás nyomására és szorításában, noha a partiumiak nem tartoztak az erdélyi egyháztesthez, a két egyházkerület elöljárói együtt és egyet gondoltak fő feladatuknak: a nemzet megmaradásáért megerősíteni a gyülekezetek hitéletét. Erdélyben, Királyhágómelléken újra és újra átgondolják az új helyzetben az élet élhetőségét, a túlélést, a megoldásokat, keresték a jövő képét, ezért megszervezték, újjászervezték a református egyház belső életét és kezdeményezték a belmissziói munkát, a lelki élet megerősítésének módjait.

Dr. Makkai Sándor erdélyi püspök nevéhez fűződik a református gyülekezetek asszonyainak egy közösségbe, a református nőszövetségbe való összegyűjtésének, szervezésének kezdeményezése.

Erdélyben és Királyhágómelléken az 1920-as évek közepétől kezdnek megalakulni sorra a nőszövetségek, főleg ott, ahol még nem volt soha (érdekességként említem, hogy a Szatmár-Lánchos templomban 1926. szept. 26-án a Lánchos Nőszövetsége a 25. évfordulóját ünnepelte).

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület első Nőszövetségi Konferenciája 1927. május 21-22. volt, ahol az egység, az egy akarat, az egy szív-lélek jegyében nem csak 300 nőszövetségi tag volt jelen, hanem előadókként a közös szolgálat és jövő-formálás jegyében Pilder Mária, az erdélyi kerület belmissziós utazó-titkára és Dr. Tavaszgy Sándor kolozsvári teológiai tanár. Elhangzik itt, hogy a már megalakult nőszövetségek hetente biblia-órát tartanak, negyedévenként, félévenként műsoros esteket jótekony céllal, nőszövetségi konferenciákat tartanak neves előadókkal.

A Királyhágómelléki Egyházkerület hivatalos lapja, a Reformátusok Lapja, arról számolt be folyamatosan, hogy az 1930-as években szinte minden partiumi gyülekezetben megalakultak a nőszövetségek, közöttük legaktívabbak: Temesvár, Nagyszalonta, az érmelléki gyülekezetek, Szatmár és környéke, Nagybánya, Szinérváralja.

1938. november 20-21., Nagyváradon tartott Királyhágómelléki Református Nőszövetség konferencián és az azt követő kerületi nőszövetségi közgyűlésen Pappszász Lajosné elnöknő nem csak a nőszövetségi munka sikereiről, de akadályairól is szólt, óriási lelkesedéssel biztatta a református magyar nőket a szolgálat végzésére, kérte az asszonyokat, hogy a nehéz időkben ne lankadjanak az édesanyák, a kisgyermek, az árvák, az elhanyagoltak, a gyermekotthonok lelki-testi gondozásában.

A II. világháború után, a párizsi döntés után, újra terület-, családtagok- és remény-vesztés következett. Királyhágómelléken újra kellett kezdeni az életet, újra önállóan, Tiszántúl és Erdély között meg kellett maradni a mesterséges határ mentén, a partiumi reformátusokat és magyarokat egyben, hűségben, a feltámadás reményében megtartani, a jövő értelmességét felmutatni. A magyarság, a reformátusság, a határ-mente, az Érmellék, a két világháború közötti politikai helyzetnél még nehezebb, keményebb megszorítások nyomása alá került, ateista-kommunista, magyar-gyűlölet-től átitatott erőszakos állami nemzetpolitika eluralkodásának hatása alatt kellett újra megszerveznie magát. Az 1948-as elállamosítás és az azt követő egyházellenes, istenellenes, embertelen korszak a nem csak virágzó, de gyümölcsöző református nőszövetségeket megszüntette, Isten megengedte, hogy 40 éves álomra hajtsák fejüket kerület-szerte és Érmellék-szerte a nőszövetségek. Ismerünk olyan gyülekezeteket, ahol a tiltás ellenére a lelkipásztor és családja hol nyilvánosan, hol kevésbé nyilvánosan még tartott nőszövetségi összejöveteleket, mindaddig míg a lelkipásztort meg nem hurcolták, vagy a hivatalos, állami vezetés el nem távolította, meg nem félemlítette (Hegyközkovácsi, Érmihályfalva...). Az 1989-es Temesvári Forradalom utáni változásokig csak emlékekben, fényképekben és a lélek legmélyén élt a gyülekezetben és a volt nőszövetségi tagokban a református nőszövetség, mint hamu alatt a parázs.

1990. március 27-én, Kolozsváron, a Református Nőszövetség bölcsőhelyén, a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében, erdélyi és királyhágómelléki lelkipásztornók gyűltek össze, hogy a hamu alatti parázsból a tüzet újraélesszék, a negyven évnyi álomból a református nőszövetségek felébredjenek, az erőszakos államhatalom által beszüntetett szolgálatot újra beindítsák.

Az 1990-ben újjáalakult református nőszövetség mind az Erdélyi Egyházkerületben, mind a Partiumban el kezdte újjászervezni az egyházmegyék területein a gyülekezetek asszonyainak, leányainak szolgálatát. Az elnökségek a nőszövetségi célokat, feladatokat, kereteket rendszeresen, stratégiaileg meghatározták, megtervezték, megalapozták.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA
Egyházkerületi Nőszövetségi alelnök

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetségének jelene

A feltámadott Úr Jézus Krisztus asszonyokat küld követségébe, hogy az élet örömhírével ébresszék a világot a halál fájdmából. Ma is sokak számára megfejthetetlen, érthetetlen ez a kérdés: miért éppen az asszonyok Húsvét első követei, hiszen ők a gyöngébbek, kiszolgáltatottabbak, kevésbé bátrak, halkabb hangúak. Miért kell nekik tovább adniuk az angyali-isteni örömhírt: „*Feltámadott, amint megmondta... imé, előttek megy Galileába, ott meglátjátok őt.*” (Mt 28,6-7) Istenünk azóta is csodás utakon vezeti anyaszentegyháza népét, s további küldetésben tartja az asszonyokat, így a nőszövetséget is. Mindig oda küld, ahol szolgálat van és ahol személyes találkozást remélhetünk Vele. A történelem folyamán a legtöbb esetben a templom maradt a mi Galileánk, az ősei hitét, anyanyelvét hűséggel megőrizni vágyó erdélyi-partiumi népünk erős vára, végső menedéke a félelmetes, és emberpróbáló diktatúrák idején is. 1989 decemberében változás történt. Angyalok hengerítették el a zárókövet, s valami nagy ébredés jelei sejlettek föl a szemünk előtt. Elindultunk a szabadság útján egy boldogabb jövődőt remélve.

1990. március 23-án Kolozsvárra utaztunk, mert meghívó érkezett: Jöjjetek, szólni akar veletek az Úr, ott meglátjátok Őt. És szólott hatalmasan: amit negyven évvel korábban beszüntetett egy politikai rendszer, azt megnyitotta a történelem hatalmas Istene. Ott döntöttük el, hogy újra indítjuk és megszervezzük a nőszövetségi munkát. Tizenhárom lelkesző vállalta, hogy ki-ki a maga egyházmegyéjében újra alakítja a nőszövetséget és beindítja a szeretetszolgálatot a gyülekezetekben.

Azóta minden évben találkozókat tartottunk, sikerült testvérkapcsolatot kiépíteni egymással és a Kárpát-medencei református nőszövetségekkel, amelyből oly sok áldás fakadt. A Királyhágómelléki Református Nőszövetség 1999-ben tartotta első nagy konferenciáját Nagyváradon. 2001-től évről-évre sorra látogattuk egyházkerületünk nagy templomos gyülekezeteit. Konferenciáinkra zászlóinkkal szoktunk bevonulni, amelyeken általában 1300 asszony vesz részt. Istennek hála „kinőttük a templo-

mainkat”. Tavaly Székelyhídon szükségmegoldásból a nagy sportcsarnokban találkoztunk, ahol kedves vendégeink, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nőszövetsége Vezetőségének jóvoltából született a meghívás: **Jövőre ünnepeljünk együtt Debrecenben!**

2012. június 22-én Isten kegyelméből eleget tehetünk a meghívásnak. Szívünkben a nagytalálkozó szép élményével adhatunk hálát, hogy megengedte nekünk, hogy több mint 1700-an eljussunk Debrecenbe és gyönyörű zászlóinkkal (hetven) megjelenhessünk a Tiszántúli- és Királyhágómelléki Nőszövetségek közös találkozóján. Június 22-én a zsúfolásig megtelt Nagy-templomban több mint 2200 szívből szállt a magasba az ének és az imádság szava. Egy napra ünneplőbe öltözött az egykori Nagy-Tiszántúl református asszonyserege, hogy az összetartozás és testvéri szeretet jegyében adjon hálát az Úrnak hatalmas tetteiért.

Királyhágómelléki nőszövetségünk kilenc egyházmegyéjében közel 250 gyülekezeti nőszövetség működik. Munkájáról, szolgálatáról beszámoló füzet készül a nyári nagy konferenciára, amelyben évről-évre figyelemmel kísérhető a nőszövetség tevékenysége.

Bizonyára, ma sokan megkérdezik: Kik vagyunk hát, és mit akarunk? Békések-e a szándékaink? Vajon, mit is akarhat egy gyöngye asszonysereg, aki keresztyén asszonyi küldetéséhez, gyermekei neveléséhez, a gyülekezeti szolgálathoz, népe megmaradásáért és felemelkedéséért vállalt küldetéséhez mindig Isten ígéjéből igyekszik erőt meríteni. Célunk: a hitélet ápolása, a nélkülöző és szükségben lévő testvéreink felkarolása, megsegítése, nemzeti kultúránk ápolása, megőrzése. Célunk: egész egyházkerületünkben élő asszonytestvéreink, megkonfirmált lányaink megszólítása és a szent munkába való elhívása. Célkitűzéseinket a Szentírás ígéivel zászlóinkra írtuk. Nőszövetségeink a feledés homályából előhívták nagy elődeiket és követik példájukat. Névadó nagyasszonyaink a református múlt több évszázados távlatából ma is tanítanak, példás életútjukkal előttünk járnak. De előttünk jár mindenek fölött az Úr Jézus Krisztus, egyházunk hatalmas Ura, üdvözítő Fejedelme, és ez a marad a mi legnagyobb kincsünk.

BOGYA-KIS MÁRIA,

a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetségének elnöke

A 2011-es Székelyhídi konferencia képei

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetségének vezetősége

Az újjáalakulás után a kerületi nőszövetség első elnöke Dr.Eszenyeiné
Dr Széles Mária és később Gede Ildikó lkp.

Első tiszteletbeli elnöke : Ft. D Tőkés Lászlóné Joó Edit

Jelenlegi tiszteletbeli elnök : Ft. Csúry Istvánné, Anikó

- 1) Bogya-Kis Mária egyházkerületi elnök, lkp.
- 2) Balázsne Kiss Csilla egyházkerületi alelnök, lkp.
- 3) Kovács Ildikó egyházkerületi alelnök
- 4) Mike Gyöngyvér egyházkerületi alelnök
- 5) Nagy Erika egyházkerületi alelnök, lkp.
- 6) Mihály Katalin titkár
- 7) Kovács Borbáth Katalin jegyző
- 8) Kurta Tótos Beáta pénztáros, lkp.
- 9) Dénes Erzsébet egyházmegyei elnök – Aradi Egyházmegye
- 10) Csomay Piroska egyházmegyei elnök- Bihari „
- 11) Dr. Karásszy Rozália egyházmegyei elnök – Érmelléki „
- 12) Tasnádi Ella egyházmegyei elnök – Nagybányai „
- 13) Kurta Tótos Beáta egyházmegyei elnök – Nagykárolyi „
- 14) Nagy Erika egyházmegyei elnök, lkp.-Szatmári „
- 15) Paniti Eszter egyházmegyei elnök, lkp.- Szilágyisomlyói „
- 16) Kovács Ibolya egyházmegyei elnök, lkp. – Temesvári „
- 17) Szilágyi Éva egyházmegyei elnök, lkp.- Zilahi „

Imanapi liturgia

1) Fennálló ének : **89 zsoltár 1.verse** (be kell másolni)

2) Főének : **334 dicséret 1-2. verse** (be kell másolni)

3) Előfohász: *A mi segítségünk legyen Istentől, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten. Amen.*

4) Bibliaolvasás: **Jn 15,16-18 és Jn 4,28-30; 39-42, vagy Lk 10, 1-9**

5) Prófétai ima :

Felséges Istenünk, mennyei Atyánk, Jézus Krisztus által!

Elhalkult az énekszó, mellyel hálát adtunk gondviselésédért, megváltásodért, de nem fogyott el szívünkől hálaadásunk, nem halkult el szívünk köszönete. Igaz, nem érdemeltük ki és nem is érdemeljük meg megváltásodat, gondoskodó feltétlen szeretetedet, jóra vezető kegyelmedet, évezredes megtartatásunkat, szívünk gyarló, bűnös női szív, de most Hozzád fordulunk, amint vagyunk, úgy keresünk Téged. Szívünk most orcád előtt dobog, együtt dobog a Kárpát-haza magyarjainak szívével, a Te áldásodért, az irántunk, testvéreink iránti, hazánk iránti jóindulatodért, magyar nemzetünk testi-lelki épüléséért, megmaradásáért.

Bizalommal fordulunk hozzád, mint gyermek édesanyjához, édesapjához. Jóságoddal ölelj magadhoz most minket, ahogyan mi is szívünkre öleljük hazatérő, hozzánkforduló gyermekeinket. Öleld magadhoz a mi magyar szívünket, a mi magyar asszonyi lelkünket, szerte a Kárpátok gyűrűjén belül és kívül, mert igazi otthonunk, édes hazánk ott van, ahol Te jelen vagy, ahol a Te jelenlétedet megtapasztaljuk.

Velünk eddig sem történt semmi a Te akaratodon kívül, még ha a Te akaratod ellenére is történtek személyes életünk, társadalmi életünk eseményei. Te igazán, a legjobban ismersz minket, Te tudod, hogy honnan jöttünk, merre tartunk, miért vagyunk (otthon) a világban, az egész Kárpát-medencében, kérünk, segíts betöltenünk rendeltetésünket! Ismered helyzetünket, harcainkat, mindent, ami bennünk és körülöttünk zajlik. Te látod, hogy mint keresztyén magyar nők mikor, miben szolgáltunk. Ne azt nézd, hogy mit és mennyit vétettünk Ellened, családjunkban, gyülekezetünkben, saját településünkön, hanem azt az őszinte bizalmat, mellyel mint koldusok,

minden jót, életet Tőled remélünk, várunk. Nézd Fiadat, akinek nevében hozzád fordulunk, akiben Urunként bízunk, akibe teljes szívvel belekapaszkodunk! Őérette fogadd kedvesen a mi istentiszteletünket, ezt az órát, szerte a Kárpát-hazában!

Tisztítsd meg lelkünket, újítsd meg életünket, erősítsd nemzeti és keresztény hitazonosságunkat! Úgy akarunk most és itt válaszolni a Te kiválasztó kegyelmedre, ahogyan Mária is, aki szíve alatt hordozta a magzat Jézust. Szeretnénk most annak örülni, hogy kiválasztottál minket a Kárpát-medencében arra, hogy Krisztust hordozzuk, szeretnénk úgy látni népünket, egymást, ahogyan Te látsz minket és amilyené minket tenni akarsz. Az ezeréves magyar korona eddig is figyelmeztetett minket, hogy kiválasztottjaid vagyunk, arra választottál minket, hogy Krisztus követőiként népesítsük be a Kárpátokon belüli és kívüli teret, most is erősíts meg tanítványi kiválasztottságunkban. Ne engedd, hogy kételkedjünk a Te elhívásodban, ne engedd, hogy elfelejtsük, nekünk égi küldetésünk, isteni kiválasztásunk van arra, hogy Krisztus-hordozó életformában éljünk, tegyünk Rólad bizonyosságot. Köszönjük, hogy amikor lelki vakságunk vagy homályos lelki látásunk miatt elfeledkeznénk erről a legfontosabb elrendelésről, amikor letérnénk vagy letértünk küldetésünk útjáról, amikor megállunk a lelki gyümölcstermő úton, akkor megállítasz tévútjainkon, vissza akarsz fordítani eredeti isteni célunkhoz, újra lehetőséget, alkalmakat adsz arra, hogy a Szerinted való életet éljük már itt, szülőföldünkön. Adj most is halló szívet, amivel meghalljuk a Te szelíd és alázatos hangodat, a Te üzenetedet. Közelíts hozzánk, szívünk legmélyéhez, a Te Igéd, a Te szereteted törje össze szívünkben mindazt a keménységet, ami még abban van, hogy felvállaljuk újra az Irántad és egymás iránti igaz szeretet útját és szolgálatát. Szólíts meg minket, újíts meg minket Igéd üzenetével. Tisztítsd meg az igehirdető ajkát, hogy a Te üzenetedet közvetítse most számunkra, tisztítsd meg az igahallgatók szívét mindenütt, hogy ami lelkükben történik, az életadó, Krisztus-hordozásban megerősítő, útmutató legyen. Atyánk tégy minket engedelmes gyermekeiddé, hűségesekké Krisztus-követésünkben, nemzetünk szolgálatában!

Jöjj Szentlélek, munkáld meg szívünkben! Kapcsolj minket össze Krisztus által, őérette hallgass meg minket. Ámen.

6) Ének : 473 dicséret 1-3 versek (be kell másolni)

7) Alapige: *„Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, a ki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket”*; (1 Péter 2,9).

8) Prédikáció

9) Nagy imádság

Áldott Istenünk és a mi Urunk Jézus Krisztusunknak Atyja!

Köszönjük, hogy így szólíthatunk meg Téged és együtt imádkozhatunk azokkal, akik velünk egyenlő drága hitet nyertek ami Istenünknek és Megtartónknak, Jézus Krisztusnak igazságában.

Dicsőítünk Téged, aki kiválasztottál és elhívtál minket, hogy Neked szolgáljunk, Aki újonnan szültél minket élő reménységre, Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által.

Boldogok vagyunk azért, hogy megismerhettünk, hogy népedé formáltál bennünket, hogy most is ebben a drága ígéretedben erősítsz meg és ölelsz kebledre és egybe minket.

Kiválasztottál bennünket, mint népet, akiknek pogány hitében felragyogott Krisztus világossága. Nemzetté formáltál minket. A Te nemzeddé, “akik hajdan nem nép voltunk, most pedig Isten népe vagyunk, akik nem kegyelmezettek voltunk, most pedig kegyelmezettek vagyunk”.

Köszönjük, hogy nagy terveid vannak velünk, hogy Nálad nincsenek véletlenek, és soha nem is voltak, a múltban sem. Hálásak vagyunk, hogy ismét egybegyűjtöttél egy népként, egy nemzetségként, néped asszonyaiként az Igazi Forrásnál. Örökkévaló szeretettel szeretted, hiszen senki sem lehet kedves magától Isten előtt. Jó, hogy szereteted által beszélgethetünk egymással, tudhatunk egymásról és szolgálhatunk egymásnak.

Mindenekfelett köszönjük azt, hogy elhívtál bennünket, hogy hirdessük Szent Nevedet a magyar nép nyelvén, hogy ráébresztettél éppen nemzetünk történelmében arra, hogy az a legfontosabb, hogy beletartozunk a Te kiválasztott seregedbe, akik kiválasztott papságként szolgálhatjuk a mi Urunk Jézus Krisztust.

Dicsőítünk Téged, hogy minden szétszórtságunk ellenére megtartásra való nép és nemzet leszünk addig, amíg Téged tartunk Istenünknek, ameddig hirdetni fogjuk Azt, Aki a sötétségből világosságra hívott el bennünket, Akinak a sebei által gyógyultunk meg, és Aki által mi is sebeket gyógyíthatunk!

Hadd lehessünk papok, ebben a paptalan világban! Amikor annyi család megromlik tudjuk elővenni otthon is a Bibliát, tudjunk együtt énekelni és imádkozni!

Köszönjük, hogy papok módjára közeledhetünk Hozzád, akik Jézus Krisztus királyi fősége alatt szolgálhatunk és tartsd meg azt a reménységünket, hogy Krisztus királyi uralmában is részesedünk majd ! Segíts, hogy a hála és szeretet lelki áldozatait bemutathassuk! Szolgálatunk fogyatékekét Krisztusban tedd tökéletesekké! Adj nekünk könyörületes szívet, jóságosságot, alázatosságot, szelídséget, hosszútűrést, megbocsátást ! Látszódjék meg életünkön, kihez tartozunk. Köszönjük, hogy jogot formálsz arra, hogy életünkkel mutassuk meg, hogy gyermekeid vagyunk!

Hadd lehessünk olyanok, mint templomon az ablak, amelyen át besüt a napfény, hogy életünk által süssön be a szeretet, a jóság, a kedvesség világossága ! Lehessünk olyanok, mint az ajtó, amely kizárja az ellenséget és őrzi családot! Engedd, hogy vigyük és sugározzuk világosságodat, fényedet e sötét világban! Szent papságodba mind férfiak, mind asszonyok beletartozunk. Köszönjük Neked, hogy egymást kiegészítve vigyázhatunk egymásra és a mieinkre! Hadd vegyük észre egymás szemében a könnyet, egymás lelkében a bánatot, ne engedjük, hogy népünk szenvedélybeteg nép, gyermekeit megölő nép legyen !

Életünket rátesszük, mint élő követ Jézus Krisztus szegeletkövére, hogy Ő tegye a te kezébe, hogy faragj bennünket úgy, hogy beleillesszünk az Ő szeretetének falába.

Köszönjük, hogy Szent nemzet, valóságosan Istenhez tartozó, Isten szolgálatában álló nép vagyunk, amelynek az a feladata, hogy bizonyosságot tegyen Isten csodálatos tetteiről.

Segíts, hogy tudjuk betölteni feladatunkat, a királyi papság szent küldetését!

Nem mi választottunk Téged, egymást sem mi válogattuk össze, hanem Te tetted és szerkesztettél egybe, mint egy családot. Álld meg gyülekezteinket, templomainkat, hogy mint az Anyaszentegyház védelmező karjai a szeretet hatalmával tudják megtartani népünket hitük szolgálatában !

Adj békességet a mi életünkbe jó Atyánk! Ragyogtasd fel békességednek áldását az egész földön, hogy minden beteljen a Te megtartó kegyelmed ismeretével, a mi Urunk Jézus Krisztus által!

Mutasd meg a hitnek, megrérésnek életadó útját a bűnösöknek, hadd ismerjenek meg Téged, hogy rájuk is érvényes legyen a Te ígéreted: "Ti pedig választott nemzetség, megtartásra való nép vagytok"!

Erősíts meg szolgálatunkban, hogy hűek maradjunk Tehozzád, Aki által hisszük, még küldetésünk van e földön!

Örökkévaló szeretettel szeretted és ezt most is érezve dicsőítünk Téged: Atya, Fiú Szentlélek nevedre hálaadás, dicséret, dicsőség, most és mindörökké! Ámen.

10) Ének : **188 dicséret 1-5 versek** (be kell másolni)

11) Ima egyházunkért, lelkipásztorokért, presbitériumokért, nőszövetségekért, az ige munkásaiért

Mennyei Édesatyánk! Hálát adunk református Anyaszentegyházunkért, egyházkerületekért, egyházmegyékért és gyülekezetekért a kárpát-medencében és szerte az egész világon.

Megköszönjük az ige szolgálatát, amelyet lelkipásztorok által hirdetsz templomi istentiszteleten, bibliaórákon, betegágyak mellett, kórházakban, iskolákban, ifjaknak és időseknek egyaránt. Köszönjük az igehirdető lelkipásztorokat. Áldd meg őket, hogy igédet anyanyelvünkön tisztán és igazán hirdessék, hogy a mennyei szó eljusson a földön szívtől szívig és lélektől lélekig.

Könyörgünk a presbitériumokért, hogy hűséggel teljesíthessék szolgálatukat, amelyre elhívtad őket, hogy legyenek vigyázói a nyájnak.

Imádkozunk a nőszövetségekért, hogy áldás kísérje szolgálatukat, hogy szeretetükkel, engedelmes és alázatos munkájukkal a te dicsőségedet gyarapítsák, gazdagítsák a családban és a gyülekezetben.

Imádkozunk a szeretetszolgálatban lévőkért, a diakónusokért, hogy szívesen megtegyék a második mérföldet is a beteg, bajbajutott, nincstelen emberekért.

Tartsd meg egész népedet, egyházadat és más egyházak népét, akik Krisztus igéjét szolgálják és ezért áldozatot hoznak.

Tartsd meg a világ több mint 44 országába szétszóródott magyar népünket, hogy soha ne adják fel szent hitüket, ragaszkodjanak Jézus Krisztushoz mindhalálig, hogy végül elnyerhessék az örökélet koronáját.

Ámen

12) Ének : **134 zsoltár 1-3 v** (be kell másolni)

13) **Imádság hazánkért, szülőföldünkért**

Mindenható Urunk, Atyánk a Jézus Krisztus által!

Mindnyájan leborulunk előtted és hálát adunk neked, hogy kegyelmes Istenünk vagy. Köszönjük, hogy nemzetünk napsugaras- és vérzivataros évszázadain át egyaránt megtartottál és vezettél minket.

Köszönjük, hogy a Kárpát-medencében hazát adtál a számunkra, melyet mai napig szülőföldünknek tekintünk. Imádkozunk a Kárpát-medencében élő nemzetünkért, akik mai napig őrzik nyelvi-, nemzeti- és hitbéli hagyományait, hogy e szolgálatban meg ne torpanjanak.

Imádkozunk az anyaországért, hogy lakói is érezzék meg a leszakadt nemzettesttel való egységet és hitükben minden nap erősödjenek, látogassák templomaikat.

Imádkozunk Partiumért, a Királyhágómelléki Református Egyházkerületért, hogy a benne élők hüen szolgálják Istenünket és nemzetünket.

Imádkozunk a szülőföldünkért, hogy fiataljaink találjanak boldogulást rajta és gyermekek zsvaja verje fel néptelenedő falvaink csendjét.

Kérünk Atyánk, jó Istenünk, hallgasd meg imádságunkat, valamint munkánk és életünk hirdesse a te nagy neved dicséretét. Ámen

14) **Imádság magyar népünkért, a körülöttünk élő népekért, vezetőinkért**

Mindenható Isten, kegyelmes mennyei Atyánk!

Hálátelz szívvel borulunk le a te szentséges színed előtt, hogy magyar népünket, melyet a történelem sokféle vihara évszázadokon át tépdesett,

nem hagytad magára, hanem megtartottad, megerősítetted és népeddé formáltad. Köszönjük, hogy keresztyén nemzetté tettél, követésedre hívtál el, szolgálatodra választottál ki és megváltottaid közé számlálsz.

Téged keresünk ezen a napon imádságunkkal és könyörgünk, add, hogy egyenes gerinccel, felemelt fejjel járhassunk a világ nemzetei között. Erősítsd meg bennünk a Beléd vetett hitet és bizalmat, de identitástudatunkat is. Add, hogy minden nemzettársunkban a testvért lássuk, akit ugyanaz az anyaföld táplál, és akinek ajkáról ugyanazon az anyanyelven szólal meg a Téged dicsőítő ének és imádság. Távoztass el népünk minden tagjának szívéből az önzést, haragot, gyűlölséget, bosszúvágyat, vagy önös érdek hajszolását. Add, hogy Szentlelked segítségével, képesek legyünk nemzetünk felemelkedésén fáradozni, megmaradásán munkálkodni, hitünket megtartani.

Istenünk. Gyermekünk, unokáink, az utánunk jövő nemzedékek sorsa, boldogulása, magyarnak-maradása a Te kezedben van, de ugyanakkor Te bennünket munkatársaiddá és eszközeiddé tettél, akarod cselekvőivé és nemzetünk őreivé. Könyörgünk, adj erőt a reánk kimért feladatok maradéktalan elvégzéséhez, felelősségünk megértéséhez és vállalásához, magyarságtudatunk megőrzéséhez, hitünk megtartásához.

Krisztus nevében könyörgünk, hallgasd meg imádságunkat. Ámen

15) Ének : **481 dicséret 1-2 v** (be kell másolni)

16) **Imádság családjainkért, gyermekeinkért, ifjainkért**

Felséges Istenünk, mennyei Atyánk, köszönjük, hogy imádságinkban megkereshetünk Téged. Köszönjük, hogy gyermekeidként élhetünk ebben a világban, hogy tudhatjuk azt, hogy ki rendezi, ki irányítja, ki gondviseli a mi életünket. Legyen áldott a Te neved, hogy nem a vaksors, hanem Te irányítod dolgainkat!

Urunk, akiket mellénk adtál, a hitvestársunkat, a gyermekeinket, a szüleinket, a testvéreinket, őket visszük most eléd. Te olyan szépen eltervezted azt, hogy a családban szeretetben, békességben, egymást szeretve és segítve éljenek az emberek, de olyan sokszor nem sikerül itt sem a Te tervedet megvalósítani. Imádkozunk a családjainkért, hogy úgy tudjunk a kisebb és a nagyobb családban is élni, hogy a te dicsőségedet

hirdessük. Különösképpen imádkozunk a széthullófélben levő, vagy széthullott családokért, hogy vedd gondjaidba azoknak tagjait. A Te bölcsességed rendbe tudja hozni azokat a dolgokat, amiket mi, emberek elrontunk.

Segítsd gyermekeinket, ifjainkat, hogy megismerjék a Te útadat és szeressenek azon járni. Add, hogy mindenek előtt a Te gyermekeid legyenek!

Legyen áldott a Neved, hogy meghallgatod imádságunkat Fiadért, Jézus Krisztusért! Ámen

17) **Imádság betegekért, szenvedőkért, árvákért, szegényekért:**

Mennyei Atyánk, irgalmas Istenünk, alázattal és hódolattal borulunk le lélekben Szent Felséged előtt, megköszönve, hogy minket, keresztyén nőket is elhívtál, hogy legyünk készek másokért imádkozni, úgy ahogy Jézus Krisztus is könyörgött és könyörög értünk.

Elődbe visszük a testi-lelki betegeket minden korosztályból, akik számára emberi számítás szerint nincs segítség és azokat is, akik elindulhattak a gyógyulás útján; akik kórházban, otthon vagy azon kívül, szeretteik gondoskodása vagy az elhagyatottság közepette kell átéljék előbb vagy utóbb az igei igazságot: „mindent jól cselekedett”.

Imádkozunk a szenvedőkért, s add, hogy a bűneink miatt való szenvedés magasztosuljon Jézus Krisztus szenvedéseinek részévé, mert amennyiben valamelyikünknek része van Krisztus szenvedéseiben, vigadozhatunk az Ő dicsőségének megjelenésekor.

Esedezünk az árvákért, akik nemcsak szeretteik hiányát érzik, de a Te gondviselésed is. Csodálattal szemléljük, hogy van fölöttünk egy magasabb akarat és így boldogan adjuk át magunkat Neked, Aki gondviselő Atyánk lettél Jézus Krisztus által. Előttünk nem kétséges, hogy minden szegényről, szűkölködőről Te viselsz gondot.

Kérünk, Atyánk, taníts meg arra, hogy nem a kenyér, hanem az Ige tart meg. Fordítsd el tekintetünket a világ gyönyörűségétől, hogy már itt a földön megtaláljuk a Benned való örömet, lelki gazdagságot és ama napon, mikor eljössz értünk, minden sükségtől mentesülve teljes legyen mennyei boldogságunk. Jézus Krisztus érdeméért hallgasd meg imánk, Atyánk. Ámen

- 18) **Csendes ima**
- 19) **Mi Atyánk**
- 20) **Áldás**
- 21) **Ének : 458 dicséret 1-3 v. (be kell másolni)**
- 22) **Himnusz (be kell másolni minden szakaszával)**

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik az imanapi füzet összeállításában segítséget nyújtottak. Legyen áldás mindannyiunk életén és szolgálatán.

Az Imanapi liturgiát a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetsége vezetőségének lelkipásztornő tagjai állították össze.

Soli deo Gloria